



Atskaite
par zinātnisko pētījumu

**“Pamatojuma izstrāde Lauksaimniecības apdrošināšanas
sistēmas attīstībai Latvijā”**

2. posms

**Lauksaimniecības risku vadības sistēmas koncepcijas
pamatojums”**

2006. gada 29. septembra
līgums
Nr. „290906/s494

Projekta vadītājs

/Andris Miglavs/

Atbildīgie izpildītāji

LVAEI

Andris Miglavs

SIA EDO Consult

Andris Lismanis

SIA MARSH

Kaspars Ummers

Viesturs Upītis

2006.gada 30.. novembrī

Rīga 2006

Saturs

1. Problēmas formulējums un detalizāts raksturojums.....	3
1.1. Problēmas formulējums.....	5
1.2. Problēmas detalizāts raksturojums.....	6
2. Secinājumi, kas radušies, ja problēma ir risinājama.....	9
3. Politikas plānošanas dokumentu veidošanas akti, kas saistīti ar Lauksaimniecības risku vadības politikas attīstību.....	10
4. Plānotāie problēmas risinājuma varianti.....	11
4.1. Mērķis.....	11
4.2. Pamatprincipi.....	11
4.3. Politikas subjekta definīcija.....	11
4.4. Valsts atbildības līmeņi un formas lauksaimniecības ražošanas risku kopumā.....	12
4.4.1. Valsts pangsabiedrība.....	12
KONCEPCIJA	13
Par lauksaimniecības risku vadības politikas attīstību Latvijā (Informatīvā daļa)	14
4.5. Izstrādājamo lauksaimniecības risku vadības politikas virzieni un instrumenti.....	14
4.5.1. Risku novērtēšana un mazināšana.....	14
4.5.2. Ražošanas apdrošināšanas sistēmas attīstības veicināšana.....	15
4.5.3. Zaudējumu kompensācijas.....	16
4.6. Lauksaimniecības risku vadības politikas institucionālais nodrošinājums.....	16
Koncepcijas ietvaros tiek piedāvāti 3 risinājumi - privāta apdrošināšana ar valsts atbalstu, kompensāciju fonds un kompleksais risinājums. Kompleksais risinājums sevī ietver kompensāciju fondu un privāta apdrošināšanu ar valsts atbalstu risinājumus.....	16
4.6.1. Privāta apdrošināšana ar valsts atbalstu.....	16
4.6.2. Kompensāciju fonds.....	18
4.6.3. Kompleksais risinājums.....	20
4.6.4. Riskojuma sadalījums.....	23
4.7. Lauksaimniecības risku vadības politikas ieviešanas posmi.....	24

Saturs

1. Problēmas formulējums un detalizēts izklāsts.....	5
1.1. Problēmas formulējums	5
1.2. Problēmas detalizēts izklāsts.....	6
2. Sekas, kas radīsies, ja netiks risināta problēma	9
3. Politikas plānošanas dokumenti un tiesību akti, kas saistīti ar Lauksaimniecības risku vadības politikas attīstību	10
4. Piedāvātie problēmas risinājuma varianti.....	11
4.1. Mērķis	11
4.2. Pamatprincipi	11
4.3. Politikas subjekta definīcija	11
4.4. Valsts atbildības līmeņi un formas lauksaimniecības ražošanas risku kopumā.....	12
4.4.1. Valsts pamatbildība.....	12
4.4.2. Valsts līdzatbildība.....	13
4.4.3. Jomas, kas nav valsts atbildībā	14
4.5. Izmantojamie lauksaimniecības risku vadības politikas virzieni un instrumenti	14
4.5.1. Risku novērtēšana un mazināšana	14
4.5.2. Ražošanas apdrošināšanas sistēmas attīstības veicināšana	15
4.5.3. Zaudējumu kompensācijas	16
4.6. Lauksaimniecības risku vadības politikas institucionālais nodrošinājums.....	16
Konceptijas ietvaros tiek piedāvāti 3 risinājumi - privātā apdrošināšana ar valsts atbalstu, kompensāciju fonds un kompleksais risinājums. Kompleksais risinājums sevī ietver kompensāciju fonda un privātās apdrošināšana ar valsts atbalstu risinājumus.....	
4.6.1. Privātā apdrošināšana ar valsts atbalstu	16
4.6.2. Kompensāciju fonds.....	18
4.6.3. Kompleksais risinājums	20
4.6.4. Risinājumu salīdzinājums	23
4.7. Lauksaimniecības risku vadības politikas ieviešanas posmi.....	24

Koncepcijā Par lauksaimniecības risku vadības politikas attīstību Latvijā lietotie saīsinājumi un abreviatūras

AAS – apdrošināšanas akciju sabiedrība

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

EEZ – Eiropas Ekonomikas zona

ELV – Eiropas lieluma vienība

Fonds - Valsts akciju sabiedrība "Latvijas Hipotēku un zemes banka"

LAD – Lauku atbalsta dienests

LR – Latvijas republika

LRV politika –Lauksaimniecības risku vadības politika

LRV struktūrvienība – Lauksaimniecības risku vadības struktūrvienība

LRVS – Lauksaimniecības risku vadības sistēma

Ls – Latvijas lats

MK – Ministru kabinets

SKDS

ZM –Zemkopības ministrija

1. Problēmas formulējums un detalizēts izklāsts

1.1. Problēmas formulējums

Lauksaimniecības risku vadības politikas koncepcija izstrādāta, lai sekmētu Lauksaimniecības un lauku attīstības likumā noteiktā valsts atbalsta uzdevuma – radīt Latvijas un pārējo Eiropas Savienības dalībvalstu lauksaimniecības produktu ražotājiem līdzvērtīgas konkurences priekšnoteikumus, kā arī 2004.gada 1.decembra Valdības deklarācijā noteiktā uzdevuma - nodrošināt tādu valsts un Eiropas Savienības atbalstu laukiem un lauksaimniecībai, kas garantētu nozares konkurētspējas paaugstināšanu un lauku ekonomiskās vides dzīvotspēju – izpildi, radot prognozējamu ilglaicīgu lauksaimniecības ražošanas risku radīto zaudējumu novēršanas un kompensēšanas valsts politiku.

Lauksaimniecības risku vadības politikas mērķis ir radīt efektīvu sistēmu, kas nodrošina paredzamību lauksaimniecības ražošanas risku radīto zaudējumu kompensēšanā, izmantojot risku vadības principus, un radot pamatu kompleksas lauksaimniecības risku vadības sistēmas (LRVS) attīstībai Latvijas lauksaimniecības sektorā.

Jau kopš 1998.gada Latvijas lauksaimniecības valsts politikas praktiskajā struktūrā neatņemami ienākuši nozares ražotāju risku vadības sistēmas elementi. Sākotnēji tie bija tirgus krīžu radīto zaudējumu kompensācijas instrumenti tirgus intervences pasākumu un kompensējošo maksājumu formā. Vēlāk tiem pievienojās preventīvas iespējamo risku un zaudējumu novēršanas (mazināšanas) veicināšana ražošanas apdrošināšanas polišu iegādes subsīdiju veidā, cerot uz ražošanas apdrošināšanas sistēmas attīstību.

Papildus iepriekš nosauktajiem pasākumiem, kopš 2002.gada Ministru kabinets vairākkārt atvēlējis valsts budžeta līdzekļus nelabvēlīgu laika apstākļu radīto zaudējumu kompensēšanai. Kopš Latvijas iekļaušanās Eiropas Savienības Kopējās lauksaimniecības politikas telpā cīņa ar iespējamo tirgus krīžu radītajiem zaudējumiem pārgājusi Kapienu politikas instrumentu kompetencē. Latvijas valsts pārziņā ir palikušas citas iespējamo ražošanas risku jomas.

Tādējādi pēdējos gados – kopš 2004.gada, praksē valsts ir īstenojusi un institucionāli nostiprinājusi risku vadības politiku ar trijiem galvenajiem valsts līdzdalības pasākumiem risku radīto zaudējumu kompensēšanā lauksaimniekiem. Tie paredz:

- a) apdrošināšanas polišu iegādes daļēju subsidēšanu kā regulāru valsts iespējamo palīdzību katram ieinteresētajam produkcijas ražotājam;
- b) valsts garantētas kompensācijas noteiktu dzīvnieku epizootiju apstākļos no valsts līdzekļiem neparedzētajiem gadījumiem;
- c) zaudējumu kompensācijas par nelabvēlīgo laika apstākļu, dabas katastrofu un dzīvnieku slimību un tml. notikumu radītiem zaudējumiem, saskaņā ar atsevišķiem politiskiem lēmumiem.

Apdrošināšanas polišu iegādes līdzfinansējums katru gadu tiek iekļauts lauksaimniecības valsts subsīdiju programmās. Savukārt finanšu resursi tiešām zaudējumu kompensācijām iepriekš netiek plānoti. Iestājoties zaudējumiem, Zemkopības ministrija izskata lauksaimnieku pieteikumus un lemj par līdzekļu piešķiršanu, pārdalot esošos budžeta resursus vai pieprasa papildus finansējumu no valsts budžeta.

Tāpēc pašreizējai pieejai ir vērojami vairāki trūkumi:

1. Valsts izdevumi ir neprognozējami un nevienmērīgi laikā;
2. Sistēma skaidri nemotivē lauksaimniekus veikt riska vadības aktivitātes saimniecībā un tādējādi mazināt riskus un potenciāli iespējamus zaudējumus;
3. Sistēma nerisina zaudējumu novēršanas un mazināšanas problēmu, bet tikai mazīna tās sekas, to finansiālo izpausmi;
4. Sistēma kropļo konkurenci risku un zaudējumu kompensēšanas tirgū, kavējot privāti finansēto pakalpojuma – lauksaimniecības risku apdrošināšanas attīstību;
5. Tajā nav precīzi noteikti valsts un lauksaimnieku sadarbības principi, pušu atbildības robežas, pienākumi un atbildība;
6. Pašreizējā sistēma vairāk balstās uz politiskiem lēmumiem, un to nevar uzskatīt par ilglaicīgu un ilgtspējīgu politiku, ko ievērot ražotājiem savu uzņēmumu attīstības stratēģijas veidošanā.

Iepriekšminētie trūkumi ir noveduši pie situācijas, kad gan nozares politiskā vadība, gan lauksaimniecības nozares pilnvarotie pārstāvji, apzinoties situācijas draudus, ir vienojušies par nepieciešamību izstrādāt jaunu Lauksaimniecības risku vadības politiku.

1.2. Problēmas detalizēts izklāsts

Lai noteiktu, kādi ir galvenie riski, par kuriem lauksaimnieki visvairāk uztraucas un kuri var nodarīt saimniecībai vislielākos finansiālos zaudējumus, kā arī novērtētu esošo valsts atbalstu saistībā ar risku un zaudējuma kompensācijām, apzinātu iemeslus, kādēļ lauksaimnieki praktiski neizmanto privāto apdrošināšanas sabiedrību pakalpojumus, kopā ar pētījuma centru SKDS 2006.gada jūnija - jūlija mēnešos tika veikta lauku saimniecību, kuru ekonomiskais lielums (ELV) ir virs 2 Eiropas lieluma vienībām (ELV), aptauja. Tika tieši intervētas 415 lauku saimniecības visos Latvijas reģionos. Lauku saimniecību izlasi veidoja Centrālās Statistikas pārvaldes speciālisti, balstoties uz CSP Lauku saimniecību reģistra datiem. Iegūtie rezultāti ir atspoguļoti 1.pielikumā.

Valsts izdevumu neprognozējamība un nevienmērīgums

Kaut arī pašreizējā politikā lauksaimniecības zaudējumu kompensēšanai valsts izmanto divus instrumentus (tiešās kompensācijas un apdrošināšanas prēmiju subsidēšanu), tomēr tie nav savstarpēji sabalansēti. Lauksaimnieki izvēlas neapdrošināt apdrošināšanas akciju sabiedrībās savus riskus, paļaujoties uz to, ka valsts segs zaudējumus, ja iestāsies kāds no riskiem. Šādos apstākļos valsts izdevumi ir cieši saistīti ar to, cik bieži un kādā apmērā iestājas riski.

Ņemot vērā, ka lauksaimniecībā, it īpaši augkopībā, ražošana ir cieši saistīta ar apkārtējās vides apstākļiem, klimatisko apstākļu svārstības ir

uzskatāmas par vienu no galvenajiem riskiem. Šī riska iestāšanās varbūtību ir grūti prognozēt, savukārt tā radītās sekas var radīt ievērojamus zaudējumus, aptverot vairākas saimniecības un pat reģionus.

Galvenie lauksaimniecības riski, kas līdz šim ir radījuši vislielākos zaudējumus, ir lietavas, salnas, sausums, plūdi un knišļu uzbrukumi mājlopiem. Lauksaimnieki savās atbildēs ir minējuši sekojošus riskus- slimības/epidēmijas, vētra, sausums un plūdi, kā galvenos, kas spēj radīt saimniecībai maksimālo produkcijas zaudējumu.

Valsts no saviem līdzekļiem 2000. gadā izmaksāja 630 tūkst. latu kompensācijas par salnas bojātajiem sējumiem un ilggadīgajiem stādījumiem, 2001.gadā 93 tūkst. latu par plūdu radītajiem zaudējumiem, 2002.gadā tika izmaksāta kompensācija par sausuma izraisītajiem zaudējumiem (5,9 milj. lati), 2003.gadā izmaksāta kompensācija par lietavu izraisītajiem zaudējumiem ražas novākšanas laikā (5,0 milj. lati), 2004.gadā no subsīdijām izmaksāta kompensācija par salnu radītajiem postījumiem (221 tūkst. lati), 2005.gadā izmaksātas kompensācijas par mājlopiem, kas krituši no knišļu kodumiem, un par plūdu radītiem zaudējumiem (kopā 440 tūkst. lati).

Lauksaimnieku motivācijas trūkums risku vadībai saimniecībā

Risku vadības pamatā ir risku identificēšana un novērtēšana, apzinot to iespējamo ietekmi uz saimniecību un pasākumu plāna izstrāde kritisko riska pārvaldībai, izvēloties vienu no četrām stratēģijām:

1. Atstāt riska zonu - pārprofilēt saimniecību izvēloties specializāciju ar mazāku risku;
2. Neveikt nekādas speciālas darbības attiecībā uz riska mazināšanu - pašam lauksaimniekam uzņemt visas sekas, kas var rasties, ja šāds risks iestātos;
3. Veikt riska samazināšanas pasākumus - izvēloties drošu saimniekošanu, veicot preventīvos pasākumus - lopu vakcināciju, kultūraugu miglošanu, racionālas augmaiņas izveidi u.c. pasākumus;
4. Pārnest riskus vai nodot tos trešajām personām - apdrošinātājiem, fondiem u.c. finanšu institūcijām.

Pašreizējos apstākļos lauksaimnieki jautājumos, kas skar lauksaimniecības risku vadību, riska vadības principus praktiski neievēro. Lauksaimnieki vairumā gadījumos izvēlas nepārnest risku uz apdrošinātāju pleciem, praktiski uzskatot, ka šos riskus ir uzņēmusies valsts. Šāds viedoklis pastāv neskatoties uz to, ka par riska nodošanu valstij nav slēgti nekādi līgumi un nav veikti nekādi saistošie iemaksājumi, kas ir pretrunā ar normālu praksi.

Ņemot vērā, ka līdz šim valsts atbildīgās institūcijas ar savu rīcību netieši ir apstiprinājušas lauksaimnieku pieņēmumus par to, ka zaudējumi tiek kompensēti no valsts līdzekļiem bez jebkādām saistībām un iemaksām no zemnieku puses, lauksaimnieku motivācija veikt jebkādas citas riska vadības aktivitātes pasākumus ir ļoti zema. Rezultātā 2002.gadā tika reģistrēts tikai 41 subsīdiju saņēmējs, kas veicis apdrošināšanu, 2003. gadā – 2, 2004. gadā – 0 (netika piešķirtas subsīdijas), 2005.gadā – 138 (bet tikai lopkopībā).

Pašreizējā sistēma nerisina problēmu, bet tikai mazina tās sekas

Skatoties no risku vadības teorijas viedokļa, abi pašreizējie lauksaimniecības politikas instrumenti (zaudējumu kompensācijas un

apdrošināšanas prēmiju subsidēšana) ir vērsti uz zaudējumu radīto finansiālā šoka mazināšanu lauksaimniekiem. Tas novērs attiecīgas saimniecības finanšu problēmas vai, lielas izplatības gadījumā, mazina krīzes iespējas nozarē.

Tajā pat laikā šādā veidā iztērēti valsts līdzekļi neskar risku cēloņus un faktorus, kas potenciāli var radīt zaudējumus vai ietekmēt to apmēru. Tātad, kompensāciju izmaksāšana vienā gadā nemazina varbūtību, ka līdzvērtīgie zaudējumi var rasties nākamajā gadā.

Valsts iejaukšanās kroplo dabīgu konkurenci un tādējādi kavē privāti finansētā pakalpojuma - lauksaimniecības risku apdrošināšanas attīstību

Pašreizējā lauksaimniecības politikas pieeja risku vadībai lauksaimniecībā, īpaši tās galvenā sastāvdaļa – zaudējumu kompensācijas, būtiski kavē apdrošināšanas tirgus attīstību, jo netieši ir radīta alternatīva privāti finansētai apdrošināšanas sistēmai. Papildus vairākiem citiem iemesliem, lauksaimnieki izvēlas saņemt valsts atbalstu, jo:

1. lai pretendētu uz valsts atbalstu (zaudējumu kompensācijām), nav iepriekš – pirms ir radušies zaudējumi – jāpiesakās (nav jāslēdz līgumu vai kā savādāk jāapliecina savu vēlmi pretendēt uz kompensācijām);

2. nav izvirzītas nekādas prasības attiecībā uz saimniekošanas metodēm un iesaistītiem resursiem un materiāliem;

3. nav nepieciešams iegādāties apdrošināšanas polisi vai veikt kādu citu maksājumu, kas būtu saistīts ar tiesībām pretendēt uz kompensācijām.

Savukārt Latvijas apdrošināšanas kompānijas nespēj piedāvāt lauksaimniekiem līdzvērtīgus nosacījumus, jo tas ir pretrunā ar risku apdrošināšanas vispārpieņemtiem principiem. Līdz ar to lielākā daļa lauksaimniecības produkcijas ražotāju uzskata, ka nav jēgas apdrošināties, jo cer uz risku gadījumu neiestāšanos, bet nepieciešamības gadījumā paredz saņemt valsts finansiālu palīdzību. Savukārt apdrošinātāji nespēj uzkrāt pietiekamu prēmiju apjomu un piedāvāt šo pakalpojumu par ražotājiem pieņemamākām cenām (prēmijām). Tas ir galvenais iemesls tam, ka lauksaimniecības risku apdrošināšana Latvijā nav attīstījusies, bet tieši pretēji ir pilnībā zudusi iespēja augkopjiem apdrošināt savas kultūras Latvijas apdrošināšanas kompānijās. Ja vēl 2000.gadā bija 4 apdrošinātāji (AAS "Balta", AAS "BTA", AAS "Balva", AAS "Latgarants"- patreiz tās saistību pārņēmeja AAS "Ergo"), tad jau 2003.gada neviena no šīm kompānijām nav izdevusi kultūraugu apdrošināšanas polisi, pie tam Balta un Ergo ir skaidri pateikušas, ka ar šo apdrošināšanas veidu tuvākā nākotnē nenodarbosies. Nedaudz labākā situācijā ir lopkopji, jo Latvijā šo apdrošināšanas veidu piedāvā, vairāk vai mazāk, 6 apdrošinātāji (AAS "Balta", AAS "BTA", AAS "Balva", AAS "Ergo", AAS "Baltikums" un AAS "Parekss apdrošināšanas kompānija"). Apdrošinātāju sniegto pakalpojumu salīdzinājums ir atspoguļots 7.pielikumā.

Valsts atbalsts lauksaimniecības nozares riska samazināšanai ir subsīdiju piešķiršana apdrošināšanas polises iegādes izdevumu segšanai. Subsīdijas tiek piešķirtas 50 % apmērā atbilstoši noslēgtajiem līgumiem starp apdrošināšanas sabiedrībām un lauksaimnieku, bet ne vairāk kā 25 latus par vienu vienību (hektāru, liellopu), par kartupeļiem un dārzeņiem ne vairāk kā 50 latu, par augļu

kokiem un ogulājiem ne vairāk kā 150 latu. Taču šis atbalsts nav veicinājis lauksaimnieku iesaistīšanos apdrošināšanas produktu iegādē. Tā 2000.gadā subsīdijās tika izmantoti Ls 13 tūkst., 2001.gadā Ls 20 tūkst., 2002. gadā šim mērķim bija paredzēti Ls 40 tūkst., bet izmantoti tikai Ls 24 tūkst., 2003. gadā attiecīgi Ls 40 tūkst. un Ls 516, 2005.gadā – Ls 50 tūkst. un Ls 48 tūkst., 2006.gadā ir paredzēti 223 tūkst. (2004.gadā šāds atbalsta veids subsīdiju nolikumā netika iekļauts).

Lauksaimniecības politika risku vadības jomā nav skaidri definēta

Lauksaimniecības politika risku vadības jautājumos ir definēta tikai fragmentāri. Ir izstrādāta kārtība, kādā lauksaimnieki var pieteikties uz subsīdiju saņemšanu apdrošināšanas prēmiju daļējai segšanai. Savukārt nosacījumi apdrošināšanas atlīdzības saņemšanai ir noteikti apdrošināšanas līgumā. Līdz ar to ir izveidota stabila sistēma, kas ir juridiski nostiprināta un nosaka visu iesaistīto pušu saistības, pienākumus un tiesības.

Savukārt zaudējumu kompensācijas procedūras nav izstrādātas. Trūkst visi galvenie elementi:

1. pieteicēja definīcija;
2. kompensējamo zaudējumu definīcija;
3. zaudējumu kompensēšanas nosacījumi un apjoms;
4. pieteikuma iesniegšanas veids un kārtība;
5. pieteikuma izskatīšanas un zaudējumu novērtēšanas kārtība;
6. lēmuma pieņemšana un finansējuma piešķiršana.

Līdz ar to **pašreizējā sistēma vairāk balstās uz politiskiem lēmumiem**, kas pamatojas nevis uz kvantitatīviem lielumiem, bet ekspertu vērtējumiem par katra atsevišķa gadījuma aktualitāti un būtiskumu, kā arī zaudējumu prasības pamatotību. Rezultātā atsevišķos gadījumos saņemtās kompensācijas neatbilst zaudējumu apjomam, bet ir nepamatoti mazas vai pārlietu lielas.

2. Sekas, kas radīsies, ja netiks risināta problēma

Saglabājoties pašreizējai situācijai lauksaimniecības risku vadības jomā, var rasties negatīvas sekas un pat apdraudējumi lauksaimniecībai un Latvijas laukiem kopumā:

1. Var samazināties nozarē strādājošo uzņēmumu konkurētspēja, salīdzinot ar to valstu uzņēmumiem, kas būs ieviesuši ilgtermiņa lauksaimniecības risku vadības politiku. Lauksaimniecības risku vadības politikas ieviešana nozīmē stabilas vides izveidošanu nozares attīstībai, kad ir radīti skaidri definēti un lauksaimniekiem saprotami politiski instrumenti un to izmantošanas nosacījumi, kuru izpilde ļauj gan veikt preventīvus pasākumus nozarei tipisko risku novēršanai un mazināšanai, kā arī zaudējumu kompensēšanai to iestāšanās gadījumos;
2. Var pasliktināties sabiedrības attieksme pret lauksaimniecības nozarē strādājošiem, jo pašreizējos apstākļos lauksaimnieki ir nostādīti prasītāju lomā. Politiskā lēmuma pieņemšanas sistēma par kompensāciju piešķiršanu lauksaimniecības uzņēmumiem zaudējumu gadījumos tieši veicina uz to, ka arī

prasības par kompensāciju piešķiršanu tiek izvirzītas politiski, radot saspīlējumu nozares politiskas vadības un nozares pārstāvju sadarbībā;

3. Var rasties problēmas ar Eiropas Komisijas izstrādātās Vadlīnijās par valsts atbalstu lauksaimniecības sektoram (*European Commission, Community Guidelines for State Aid in the Agriculture Sector*) definēto prasību izpildi. Valsts atbalsts – zaudējumu kompensācijas saskaņā ar Vadlīniju prasībām drīkst būt izmaksāts lauksaimniekiem, izpildoties definētiem nosacījumiem, kas skar zaudējumu apjomu, to cēloni un sekas, reģionālo izpausmi un citus jomas. Kompensāciju izmaksāšana bez detalizēti izstrādāta un ar faktoloģisko materiālu palīdzību pamatota zaudējumu pierādījuma var tikt uzskatīta par pārmērīgo valsts atbalstu un izraisīt sankcijas;

4. Var rasties problēmas ar Kopienas izstrādātajām pamatnostādnēm attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības nozarē 2007. – 2013.gadā definēto prasību izpildi. Valstij ir jāuzlabo risku vadība mudinot lauksaimniekus apdrošināt visu, ko vien ir iespējams, un no kāda noteikta brīža priekšnosacījumi, lai izmaksātu kompensācijas par sliktiem laika apstākļiem varētu būt noteiktu produktu apdrošināšanas polišu esamība;

5. Vairāku secīgi notikušo dabas katastrofu vai nelabvēlīgo laika apstākļu rezultātā radīto zaudējumu apjoms var sasniegt apmērus, kas apstākļos, kad lauksaimniecības risku vadības politika un tās instrumenti ir vāji izstrādāti, var novest pie līdzekļu trūkuma neatliekamo kompensāciju maksājumu veikšanai, kas var sagraut nozari;

6. Savukārt pārāka augsta riska pakāpes un valsts atbalsta neprognozējamības saglabāšanās lauksaimniecībā var apdraudēt Latvijas lauku sociāli ekonomisko attīstību, ņemot vērā nozares nozīmību lauku ekonomikā un tās ieguldījumu lauku ainavas, kā arī kultūrvēsturiska mantojuma saglabāšanā un attīstībā.

3. Politikas plānošanas dokumenti un tiesību akti, kas saistīti ar Lauksaimniecības risku vadības politikas attīstību

1. Lauksaimniecības un lauku attīstības likums;

2. Ministru kabineta 2006.gada 3.janvāra noteikumi Nr.21 "Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai 2006.gadā un tā piešķiršanas kārtību";

3. Kopienas pamatnostādnes attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības nozarē;

4. Kopienas pamatnostādnes attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības nozarē 2007. – 2013.gadā;

5. Ministru kabineta 2005.gada 15.marta noteikumi Nr.177 „Kārtība, kādā piešķir un dzīvnieku īpašnieks saņem kompensāciju par zaudējumiem, kas radušies valsts uzraudzībā esošās dzīvnieku infekcijas slimības vai epizootijas uzliesmojuma laikā”;

6. Ministru kabineta 2002.gada 19.marta noteikumi Nr.127 „Epizootiju uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība”;

7. Ministru kabineta 2005.gada 26.jūlija noteikumi Nr.569 „Kartupeļu gaišās gredzenpuves apkarošanas un izplatības ierobežošanas kārtība”;

8. Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi Nr.85 "Govju enzootiskās leikozes profilakses un apkarošanas kārtība".

4. Piedāvātie problēmas risinājuma varianti

Izstrādātie problēmas risinājuma varianti balstās uz vienu mērķi un pamatprincipiem, savukārt atšķirības starp variantiem pastāv institucionālajā nodrošinājumā, ar kura palīdzību problēma tiek risināta.

4.1. Mērķis

Lauksaimniecības risku vadības politikas mērķis ir radīt efektīvu sistēmu, kas nodrošina paredzamību lauksaimniecības ražošanas risku radīto zaudējumu kompensēšanā, izmantojot risku vadības principus, un radot pamatu kompleksas lauksaimniecības risku vadības sistēmas (LRVS) attīstībai Latvijas lauksaimniecības sektorā.

4.2. Pamatprincipi

Lauksaimniecības risku vadības politika balstās uz sekojošiem pamatprincipiem:

Subjektu motivētā līdzdalība. Šis princips paredz pēc iespējas lielāka lauksaimnieku skaita iesaistīšanu lauksaimniecības risku vadībā, izveidojot virkni instrumentu aktīvas rīcības veicināšanai risku vadības jomā, kas rezultātā mazinātu riskus un no tiem izrietošus potenciālus zaudējumus;

Pilns risku vadības process. Politika nedrīkst būt fragmentāra – tai jāaptver pilnu risku vadības ciklu, sākot ar risku identificēšanu, optimālas riska vadības stratēģijas (izvairīšanās, novēršana, mazināšana, pārvešana) izstrādi katram riskam vai risku grupai un beidzot ar rezultātu mērīšanu;

Elastība. Lauksaimniecības risku vadības politika ir modificējama laika gaitā, lai ietvertu jaunus riskus un atnestu neaktuālos risinājumus;

Politikas caurspīdīgums. Lauksaimniecības risku vadības politikai jābūt skaidri un precīzi definētai, atbalsta piešķiršanas kritērijiem jābūt vienkārši saprotamiem un pārbaudāmiem.

Valsts un privātā sektora partnerība. Lauksaimniecības risku vadības politikas realizācijai jānotiek, balstoties uz aktīvu un regulāru sadarbību starp valsts institūcijām, lauksaimniekiem un privātām apdrošināšanas kompānijām. Politikas pasākumiem jābūt apdrošināšanas tirgus veicinošiem, nevis kropļojošiem.

Atbalsta samērojamības princips. Lauksaimniecības risku vadības politikas ietvaros realizētiem pasākumiem jābūt zaudējumus kompensējošam, nevis peļņu nesošam raksturam.

Prognozējamība. Lauksaimniecības risku vadības politikai ir jābūt ilgtermiņa.

4.3. Politikas subjekta definīcija

Par Lauksaimniecības risku vadības politikas subjektu ir uzskatāma jebkura lauksaimniecības ražojošā vienība, kas darbojas augkopības vai lopkopības nozarē.

4.4. Valsts atbildības līmeņi un formas lauksaimniecības ražošanas risku kopumā

Valsts atbildības līmeņi, tās īstenošanas formas lauksaimniecības risku vadības politikā, pēc risku jomām un formas, tiek iedalīti sekojoši:

4.4.1. Valsts pamatatbildība

4.4.1.1. Risku jomas

Dabas katastrofas, ārkārtas notikumi, valsts uzraudzībā esošās dzīvnieku vai augu infekcijas slimības un epizootijas. Pie dabas katastrofām tiek pieskaitītas zemestrīces; pie ārkārtas notikumiem tiek pieskaitīts karš, iekšēji nemieri vai streiki, kurus nav izraisījuši paši lauksaimnieki, kā arī industriālas katastrofas un ugunsgrēki, kas izraisa plaša mēroga zaudējumus; pie epizootijām tiek pieskaitītas sevišķi bīstamās dzīvnieku infekcijas slimības; augu karantīnas slimība - kartupeļu gaišā gredzenpuve; valsts uzraudzībā esošās dzīvnieku infekcijas slimības.

4.4.1.2. Valsts realizētās atbildības formas

Atbalsts pirms infekcijas slimības konstatēšanas:

1. Valsts nodrošina preventīvas darbības - kontrolpārbaudes vai analīzes, slimību pārnēsātāju iznīcināšanu, dzīvnieku profilaktisku vakcinēšanu un kultūraugu apstrādi, kā arī mājdzīvnieku un kultūraugu profilaktisku iznīcināšanu;
2. Veterinārmedicīnas likums un Ministru kabineta noteikumiem, nosaka kārtību, kādā tiek veikta epizootiju uzliesmojuma likvidēšanu un draudu novēršanu.

Atbalsts pēc infekcijas slimības konstatēšanas

Valsts nodrošina pasākumus pēc epizootiju vai valsts uzraudzībā esošo dzīvnieku infekcijas slimību uzliesmojuma saskaņā ar iepriekš minētajiem tiesību aktiem.

Zaudējumu kompensācijas:

1. Tiešo materiālo zaudējumu kompensācijas, t.sk. par slimo mājdzīvnieku un kultūraugu iznīcināšanu pēc valsts iestāžu rīkojuma vai ieteikuma, kā arī, ja mājdzīvnieki iet bojā saslimšanas rezultātā vai citiem pasākumiem, kas veikti pēc kompetento iestāžu ieteikuma vai rīkojuma;
2. Kartupeļu gaišo gredzenpuvi valsts realizē saskaņā ar valsts uzraudzības programmu;
3. Valsts uzraudzībā esošās dzīvnieku infekcijas slimības valsts realizē saskaņā ar Veterinārmedicīnas likumu un Ministru kabineta noteikumiem piemēram: Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi Nr.85 "Govju enzootiskās leikozes profilakses un apkarošanas kārtība").

4.4.1.3. Valsts kompensāciju pieejamība

Zaudējumu minimālais sliekšnis

Zaudējumu minimālais sliekšnis ir 1 (viens) gadījums neatkarīgi no izplatības pakāpes.

Valsts kompensācijas apjoms:

1. tiešo materiālo zaudējumu kompensācijas, t.sk. par slimo mājdzīvnieku un kultūraugu iznīcināšanu pēc valsts iestāžu rīkojuma vai ieteikuma, kā arī, ja mājdzīvnieki iet bojā saslimšanas rezultātā vai citiem pasākumiem, kas veikti

pēc kompetento iestāžu ieteikuma vai rīkojuma. Tiek nodrošinātas kompensācijas arī par bojātiem l/s pamatlīdzekļiem;

2. līdz 100 % no zaudējumu apjoma (neietverot neiegūto peļņu), ja normatīvajos aktos nav paredzēts savādāk.

Zaudējumu novērtēšana

Zaudējumu apjoma noteikšanai tiek izmantota viena no piedāvātām metodikām (skat. 4.pielikumā), ja normatīvajos aktos nav noteikts savādāk.

4.4.1.4. Subjekta iesaistīšanās sistēmā

Subjekts automātiski ir iekļauts zaudējumu kompensēšanas sistēmā, iestājoties valsts pamatatbildībā esošiem riskiem.

4.4.2. Valsts līdzatbildība

4.4.2.1. Risku jomas

Nelabvēlīgie laika apstākļu riski

Pie nelabvēlīgu laika apstākļu riskiem tiek pieskaitīti sausums, lietavu rezultātā radies pārmērīgs mitrums, salnas, kailsals, karstums, krusa, vētra, plūdi.

4.4.2.2. Valsts atbildības formas

Preventīvs atbalsts

Valsts veic preventīvas darbības - lauksaimnieku izglītošanu, monitoringu, veicina investīcijas riskus mazinošo pamatlīdzekļu izveidē vai modernizācijā.

Zaudējumu kompensācija

Tiešo materiālo zaudējumu daļēja kompensācija (atkarībā no subjekta izvēlēta iemaksas līmeņa – skat. 3.pielikumā).

Apdrošināšanas prēmiju subsīdijas un/vai finanšu garantijas:

1. Valsts subsidē noteiktu risku apdrošināšanas prēmijas;
2. Valsts izsniedz finanšu garantijas tām apdrošināšanas kompānijām, kas tirgū piedāvā lauksaimnieku apdrošināšanas produktus.

4.4.2.3. Valsts kompensāciju pieejamība

Zaudējumu minimālais sliekšnis nelabvēlīgu laika apstākļu gadījumā

Par zaudējumu gadījumu tiek uzskatīts ražas samazinājums vismaz par 30 %, kas ir konstatēts vismaz 30 % saimniecību vienā Latvijas administratīvajā rajonā. Attiecīgas saimniecības var pretendēt arī uz atbalsta saņemšanu par bojātiem pamatlīdzekļiem.

Valsts kompensācijas apjoms

Par neiegūto ražu

Valsts šajā gadījumā valsts nodrošina atbalstu subjektam, kompensējot daļēji – 60 % vai 80 % apmērā (atkarībā no lauksaimnieka iepriekš veiktajām iemaksām- skat. 3.pielikumā) neiegūto ražu un bojāto pamatlīdzekļu atjaunošana vērtību.

Zaudējumu novērtēšana

Zaudējumu apjoma noteikšanai tiek izmantota viena no piedāvātām metodikām (skat. 4.pielikumā), ja normatīvajos aktos nav noteikts savādāk.

4.4.2.4. Subjekta iesaistīšanās sistēmā

Subjekts iesaistās sistēmā, veicot attiecīgas iemaksas (skat. 3.pielikumā).

4.4.3. Jomas, kas nav valsts atbildībā

4.4.3.1. Risku jomas

Valsts neatbild par visiem pārējiem riskiem un infekcijas slimībām, kuras saskaņā ar normatīvajos noteikto kārtību ir noteiktas dzīvnieku īpašnieka atbildībā:

1. Pie visiem pārējiem riskiem tiek pieskaitīti tie riski, kas nav minēti valsts atbildības līmeņos - pamatatbildībā un līdzatbildībā;
2. Pie infekcijas slimībām tiek pieskaitītas dzīvnieku īpašnieka atbildībā esošās infekcijas slimības un noteiktas augu infekcijas slimības.

4.4.3.2. Valsts iespējamās atbalsta formas

Valsts var piedalīties sekojošā veidā:

Apdrošināšanas prēmiju subsīdijas.

Valsts var subsidēt noteiktu risku, piem., infekcijas slimību risku apdrošināšanas prēmijas.

Finanšu līdzekļu piešķiršana

Valsts var sniegt finansiālu atbalstu lauksaimnieku ražotāju pašpalīdzības organizācijas izveidē.

4.4.3.3. Valsts kompensāciju pieejamība

Valsts nesniedz nekādas kompensācijas par šiem zaudējumiem. Atbildība par šīm risku jomām ir jāuzņemas pašiem subjektiem.

4.5. Izmantojamie lauksaimniecības risku vadības politikas virzieni un instrumenti

Lauksaimniecības risku vadības politikas instrumenti ir paņēmieni kopums, kas aptver risku mazināšanu un pārņemšanu un kas nodrošina a) risku un potenciālo zaudējumu mazināšanu saimniecības un nozares līmenī; b) valsts publisko finanšu resursu izlietošanas optimizēšanu.

4.5.1. Risku novērtēšana un mazināšana

4.5.1.1. Izglītošanas programmu attīstība

Izglītojošo programmu uzdevums Lauksaimniecības risku vadības politikas kontekstā ir informēt un izglītēt lauksaimniekus risku vadības jomā, kas saimniecības līmenī nodrošina optimālas risku vadības stratēģijas izvēli, rīcības plāna izstrādi un tajā paredzēto pasākumu realizāciju.

Izglītojošās programmas ir nepieciešamas divos līmeņos:

1. Vispārējais līmenis, kas nodrošina risku vadības pamatprincipu apgūšanu. Lauksaimnieki programmas ietvaros apgūst risku definēšanas un novērtēšanas prasmes, risku vadības stratēģijas izstrādes un attiecīgo pasākumu realizācijas principus;
2. Specializācijas līmenis, kas piedāvā lauksaimniekiem konkrētus pasākumus un metodes konkrētiem riskiem. Programmas ietvaros nozaru speciālisti izglīto lauksaimniekus konkrētu risku (piemēram, augu slimību) apkarošanas jomā, sniedzot informāciju par risku ietekmējošiem faktoriem, mazināšanas iespējām, alternatīvām metodēm un citiem aspektiem.

4.5.1.2. Preventīvo pasākumu īstenošana

(1) Risku mazinošie pasākumi

Risku mazinošiem pasākumiem ir divi savstarpēji saistīti mērķi:

1. samazināt risku iestāšanās varbūtību;
2. samazināt zaudējumus risku iestāšanās gadījumā.

Šie pasākumi varētu aptvert, piemēram, mājdzīvnieku vakcinēšanu, meliorācijas sistēmu izveidošanu/sakārtošanu, laistīšanas sistēmu izveidošanu un citus pasākumus, kas ir vērsti uz 4.4.1. un 4.4.2.punktā minēto risku mazināšanu.

(2) *Saistība ar citiem atbalsta pasākumiem*

Lauksaimniecības risku vadības politikai un tās pasākumiem jābūt cieši saistītai ar citiem nozares politikas dokumentiem un pasākumiem, tādējādi nodrošinot ātrāku un efektīvāku tās ieviešanu. Šādas saiknes mērķis ir netieši veicināt risku vadības principu ievērošanu lauksaimniecībā, definējot to kā priekšnosacījumu atbalsta saņemšanai vai tā apjoma palielināšanai.

Saistība ar citiem atbalsta pasākumiem izpaužas sekojoši:

1. obligāta prasība potenciāliem atbalsta pretendentiem, piesakoties uz Strukturālo fondu līdzfinansējumu, apņemties piecus gadus pēc atbalsta saņemšanas apdrošināt pret noteiktiem riskiem ar līdzfinansējuma palīdzību iegādāto/izveidoto objektu par vērtību ne mazāku par saņemtā atbalsta apmēru;
2. brīvprātīgi izpildāma prasība potenciāliem atbalsta pretendentiem, piesakoties uz Strukturālo fondu līdzfinansējumu, apņemties piecus gadus pēc atbalsta saņemšanas apdrošināt ražošanas riskus, kas ir minēti 4.4.2.punktā. Prasības izpildīšana nodrošina atbalsta pretendētājam par 5 procentu punktiem lielāku projekta atbalsta intensitāti.

4.5.2. Ražošanas apdrošināšanas sistēmas attīstības veicināšana

(1) *Valsts garantiju sniegšana*

Valsts garantijas sniegšanas mērķis ir padarīt par apdrošināmiem privātajās apdrošināšanas kompānijās tos lauksaimniecības riskus, kurus bez valsts iejaukšanas ir neiespējami vai nesamērīgi dārgi apdrošināt. Galvenokārt tie ir 4.4.1. un daļēji arī 4.4.2. punktā minētie riski, kuriem piemīt katastrofisko risku pazīmes – neprognozējamība, risks var iestāties vienlaicīgi lielam apdrošināšanas ņēmēju skaitam, zaudējumu apmērs ir liels.

Valsts ar savām garantijām nodrošina, ka apdrošināšanas sabiedrības var noteikt pieņemamo maksimālo zaudējumu apmēru, par kuru tās nes pilnu un nedalītu atbildību apdrošināšanas ņēmēju priekšā. Savukārt zaudējumi, kas pārsniedz noteikto maksimālo līmeni, ir valsts atbildībā.

Zaudējumu sliexnsnis, sasniedzot kuru valsts apņemas segt zaudējumus lauksaimniekiem no saviem līdzekļiem, kā arī citi nosacījumi tiek noteikti sarunu gaitā starp Zemkopības ministriju un apdrošināšanas sabiedrībām un fiksēti garantijas vēstulē.

(2) *Prēmiju subsidēšana*

Prēmiju subsidēšanas mērķis ir padarīt lētāku un lauksaimniekiem pieejamāku lauksaimniecības risku apdrošināšanu. Prēmiju subsidēšana veicinās parakstīto apdrošināšanas līgumu skaita pieaugumu, savukārt lielāki apjomi radīs iespēju polišu cenas samazināšanai.

Prēmiju subsidēšana attiecas uz 4.4.2. un 4.4.3.punktā minētiem riskiem.

Lauksaimnieki var pretendēt uz prēmiju subsīdiju saņemšanu 80 % apmērā polisēm, kas paredz viena riska apdrošināšanu, un 50 % apmērā polisēm, kas paredz vairāku risku apdrošināšanu.

4.5.3. Zaudējumu kompensācijas

Zaudējumu kompensācijas kā lauksaimniecības risku vadības politikas instruments ir izmantojams tādos gadījumos un tādiem riskiem, kas ir minēti 4.4.1. un 4.4.2.punktā. Kompensāciju lielums – līdz 100 % no zaudējumu apjoma 4.4.1. punktā minētiem riskiem, ja normatīvajos aktos nav paredzēts savādāk, un līdz 80 % no zaudējumu apjoma 4.4.2. punktā minētiem riskiem, atkarībā no lauksaimnieku iemaksu apmēra.

4.6. Lauksaimniecības risku vadības politikas institucionālais nodrošinājums

Koncepcijas ietvaros tiek piedāvāti 3 risinājumi - privātā apdrošināšana ar valsts atbalstu, kompensāciju fonds un kompleksais risinājums. Kompleksais risinājums sevī ietver kompensāciju fonda un privātās apdrošināšana ar valsts atbalstu risinājumus.

4.6.1. Privātā apdrošināšana ar valsts atbalstu

Privātā apdrošināšana ar valsts atbalstu risinājumu būtība raksturojas ar valsts atbalsta sniegšanu apdrošināšanas sabiedrībām, sniedzot atbalstu tām apdrošināšanas prēmiju subsīdiju un valsts garantiju veidā.

Ja salīdzinām to ar komplekso risinājumu, tad tajā iztrūkst valsts garantētās līdztbildības kompensācijas nodrošināšana lauksaimniekiem. Valsts mudina lauksaimniekus apdrošināt šīs kategorijas riskus, ieviešot minimālo obligātās apdrošināšanas prasību.

Valsts ieguvumi nodrošinot mērķtiecīgu risku vadības politikas īstenošanu:

1. politiskās atbildības norobežošana;
2. nodrošinot un vadot pāreju no pašreizējās sistēmas uz privāti finansējamo riska vadības sistēmu.

4.6.1.1. Privātās apdrošināšanas ar valsts atbalstu risinājums sastāv no šādiem elementiem:

(1) *Apdrošināšanas sabiedrības*

Ar apdrošināšanas sabiedrībām tiek saprastas visas Latvijā licencēts apdrošināšanas sabiedrības un pakalpojumu sniedzēji no Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ), kas ir gatavi sniegt subjektiem lauksaimniecības apdrošināšanas pakalpojumus. Apdrošināšanas sabiedrību loma LRV politikā ir pārnest subjekta riskus uz apdrošinātāju pleciem.

(2) *Valsts maksājumu aģentūra*

Valsts maksājuma aģentūru var izveidot kā jaunu valsts institucionālo risinājumu, tomēr šīs koncepcijas ietvaros tiek pieņemts, ka valsts maksājumu aģentūras funkcijas Lauksaimniecības risku vadības politikas ietvaros veiks Lauku atbalsta dienests (LAD).

Valsts maksājuma aģentūra mērķis

Valsts maksājuma aģentūras mērķis ir nodrošināt Lauksaimniecības risku vadības politikas finanšu resursu administrēšanu.

Valsts maksājuma aģentūra uzdevumi

Valsts maksājumu aģentūras uzdevumi šī risinājuma kontekstā ir:

1. nodrošināt atbalsta pieprasījumu pieņemšanu no zemniekiem un to atbilstības pārbaudi;
2. nodrošināt subsīdiju izmaksāšanu par lauksaimniecības risku apdrošināšanas polisēm;
3. apkopot informāciju par subsīdiju saņēmējiem un izmaksāto finansējumu.

Valsts maksājuma aģentūras finansējums

Valsts maksājuma aģentūras savu finansējumu iegūst no:

1. valsts budžeta- savas darbības nodrošināšanai;
2. valsts subsīdijām – lauksaimniecības risku apdrošināšanas polišu iegādes līdzfinansēšanai.

(3) Lauksaimniecības risku vadības (LRV) struktūrvienība

LRV struktūrvienības mērķis

Attīstīt lauksaimniecības risku vadības politiku

LRV struktūrvienības finansējums

LRV tiek finansēta no Zemkopības ministrijas budžeta.

LRV struktūrvienības izveide

Pie Zemkopības ministrijas izveidot jaunu struktūrvienību.

LRV struktūrvienības struktūra

Pie Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības departamenta izveido LRV struktūrvienību, ar struktūrvienības direktora un viņa vietnieka amatu

LRV struktūrvienības uzdevums

LRV Struktūrvienības uzdevumi ir:

1. analizēt LRV politikas darbības rezultātus, izmantojot LAD apkopoto informāciju par politikas ieviešanu un politikas subjektu – lauksaimnieku pieredzi un viedokļus par LRV politikas atbilstību nozares vajadzībām;
2. sagatavot priekšlikumus normatīvajai bāzei LRV politikas jomā, kurus iesniedz apstiprināšanai LR Ministru Kabinētā.

4.6.1.2. Privātā apdrošināšana ar valsts atbalstu risinājuma ieviešanai nepieciešamie finanšu resursi

Detalizēti finanšu aprēķinu novērtējumi un aprēķini ir aplūkojami 6.pielikumā.

	2007.gads	2008.gads
Maksājuma aģentūras administrēšana	Ls 50,000	Ls 60,000
LRV struktūrvienības izmaksas	Ls 30,000	Ls 30,000
Apdrošināšanas prēmiju subsīdijas	Ls 200,000	Ls 200,000
Kopā:	Ls 280,000	Ls 290,000

Pašreizējā situācijā pieprasījums pēc valsts garantijām no apdrošināšanas sabiedrību puses nav vērojams, tāpēc tās nav ietvertas nepieciešamo finanšu resursu aprēķinā. Augot apdrošināšanas tirgum valsts garantijas tiks nodrošinātas apjomā, par kādu vienosies Zemkopības ministrija un apdrošināšanas sabiedrības divpusēju sarunu rezultātā.

Iestājoties valsts pamatatbildībā esošiem riskiem var rasties vajadzība pēc finanšu resursiem zaudējumu kompensēšanai, kas ir pieprasāmi no valsts budžeta, līdzīgi kā tas ir noticis šim.

4.6.1.3. Nepieciešamie tiesību aktu projekti un priekšlikumi par atbildīgajām institūcijām tiesību aktu projektu izstrāde

Noteikumi par finanšu garantiju piešķiršanu apdrošināšanas sabiedrībām
Privātā apdrošināšana ar valsts atbalstu risinājums ir attēlots 5.pielikumā.

4.6.2. Kompensāciju fonds

4.6.2.1. Kompensāciju fonda risinājumu būtība raksturojas ar to, ka, valsts nodarbojas ar savas subjektiem garantētās pamatatbildības un līdzatbildības nodrošināšanu, izmantojot kompensāciju fondu, kura līdzekļus veidotu ikgadējas subjektu iemaksas. Valsts, proporcionāli subjektu iemaksām, sniedz garantijas. Garantiju apmēru nosaka Zemkopības ministrija, pamatojoties uz Konsultatīvas komitejas apstiprinātiem lēmumiem.

Kompensāciju fonda darbības shēma ir attēlota 5.pielikumā.

4.6.2.2. Kompensāciju fonda risinājums sastāv no sekojošiem elementiem:

(1) Fonds

Fondu var izveidot kā jaunu valsts institucionālo risinājumu, tomēr šis koncepcijas ietvaros tiek pieņemts, ka valsts Fonda funkcijas Lauksaimniecības risku vadības politikas ietvaros veiks Valsts akciju sabiedrība "Latvijas Hipotēku un zemes banka".

Fonda mērķis

Fonda mērķis ir uzkrāt un pārvaldīt naudas līdzekļus, lai nodrošinātu finanšu resursus, kad iestātos kāds no valsts pamatatbildībā vai līdzatbildībā esošiem riskiem un būtu nepieciešams izmaksāt subjektiem kompensācijas par radušiem materiālajiem zaudējumiem.

Fonda finansējums

Fonds savu finansējumu iegūst no:

1. valsts budžeta – administrēšanas izmaksu segšanai;
2. brīvprātīgajām vai obligātajām subjekta iemaksām Lauksaimnieki veic obligātās iemaksas Fondā par riskiem, kas saistīti ar sevišķi bīstamām dzīvnieku infekcijas slimībām un valsts uzraudzībā esošām dzīvnieku infekcijas slimībām. Pārējās iemaksas ir brīvprātīgas.

(2) Konsultatīvā komiteja

Konsultatīvās komitejas mērķis

Uzraudzīt fonda darbību lai nodrošinātu fonda naudas līdzekļu izmantošanas efektivitāti, kā arī iemaksu un fonda izdevumu samērīgumu.

Konsultatīvās komitejas struktūra

Konsultatīvajā komitejā ietilpst, Zemkopības ministrijas vadības, Zemkopības ministrijas LRV struktūrvienības, lauksaimnieku, apdrošinātāju un fonda pārvaldītāju pārstāvji

Konsultatīvās komitejas uzdevums

Konsultatīvās komitejas uzdevums ir:

1. noteikt subjektu iemaksu lielumu Fondā, kompensāciju apmērus un valsts garantiju apmērus;
2. noteikt Fonda aptvertās risku jomas.

(3) Lauksaimniecības risku vadības (LRV) struktūrvienība

LRV struktūrvienības mērķis

Attīstīt lauksaimniecības risku vadības politiku

LRV struktūrvienības finansējums

LRV tiek finansēta no Zemkopības ministrijas budžeta.

LRV struktūrvienības izveide

Pie Zemkopības ministrijas izveidot jaunu struktūrvienību.

LRV struktūrvienības struktūra

Pie Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības departamenta izveido LRV struktūrvienību, ar struktūrvienības direktora un viņa vietnieka amatu

LRV struktūrvienības uzdevums

LRV Struktūrvienības uzdevums ir:

1. organizēt konsultatīvās komitejas sēdes;
2. apkopot konsultatīvās komitejas darbības rezultātus, saskaņot tās locekļu viedokļus, un izstrādāt gala variantus, kas būtu iesniedzami Zemkopības ministrijas vadībai;
3. sagatavot priekšlikumus normatīvajai bāzei, kurus iesniedz apstiprināšanai LR Ministru Kabineta.

(4) Valsts maksājuma aģentūra

Valsts maksājuma aģentūru var izveidot kā jaunu valsts institucionālo risinājumu, tomēr šis koncepcijas ietvaros tiek pieņemts, ka valsts maksājumu aģentūras funkcijas Lauksaimniecības risku vadības politikas ietvaros veiks Lauku atbalsta dienests (LAD).

Valsts maksājuma aģentūra mērķis

Valsts maksājuma aģentūras mērķis ir nodrošināt Lauksaimniecības risku vadības politikas finanšu resursu administrēšanu.

Valsts maksājuma aģentūra uzdevumi

Valsts maksājumu aģentūras uzdevumi šī risinājuma kontekstā ir:

1. nodrošināt subjektu reģistrēšanu daļībai Fondā;
2. pieņemt subjektu iemaksas un nodot tās Fonda rīcībā;
3. izvērtēt subjektu iesniegto atbalsta pieprasījumu atbilstību saņemšanas kritērijiem un lemt par izmaksu veikšanu;
4. apkopot informāciju par subsīdiju saņēmējiem un izmaksāto finansējumu.

Valsts maksājuma aģentūras finansējums

Valsts maksājuma aģentūras savu finansējumu iegūst no:

1. valsts budžeta- savas darbības nodrošināšanai;
2. zaudējumu kompensāciju piešķiršanai – Fonda resursi;
3. preventīvo pasākumu finansēšana – subsīdiju un atbalsta programmu līdzekļi.

4.6.2.3. Kompensāciju fonda risinājuma ieviešanai nepieciešamie finanšu resursi

Detalizēti finanšu aprēķinu novērtējumi un aprēķini ir aplūkojami 6.pielikumā.

	2007.gads	2008.gads
Valsts izdevumi Fonda administrēšanai	Ls 50,000	Ls 50,000
Maksājuma aģentūras administrēšana	Ls 60,000	Ls 70,000
LRV struktūrvienības izmaksas	Ls 40,000	Ls 40,000
Preventīvie pasākumi	Ls 50,000	Ls 100,000
Kopā:	Ls 200,000	Ls 260,000

Valsts līdzfinansējums Fondam zaudējumu kompensāciju veikšanai tiešā veidā netiek sniegts. Valsts sniedz garantijas.

4.6.2.4. Nepieciešamie normatīvo aktu projekti un priekšlikumi par atbildīgajām institūcijām tiesību aktu projektu izstrāde

Ministru kabineta noteikumi "Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai 2007.gadā un tā piešķiršanas kārtību", norādot tajos valsts pamatatlīdzības un līdzatlīdzības risku jomas, sliekšņus un kompensāciju apmērus

Ja tiek izveidota jauna valsts maksājuma aģentūra, tad lēmums par jaunas valsts maksājuma aģentūra izveidi

Ja tiek izveidots jauns valsts līdzekļu pārvaldīšanas fonds, tad lēmums jauna valsts līdzekļu pārvaldīšanas Fonds izveidi.

4.6.3. Kompleksais risinājums

Kompleksā risinājumu būtība raksturojas ar to, ka, valsts nodarbojas ar savas subjektiem garantētās pamatatlīdzības un līdzatlīdzības nodrošināšanu, izmantojot līdzekļus uzkrājošu fondu, kura resursus veidotu ikgadējas subjektu iemaksas. Savukārt apdrošināšanas sabiedrības, saņemot atbalstu no valsts apdrošināšanas prēmiju subsīdiju un garantiju veidā, spējīgas piedāvāt subjektiem daudz pieejamākus lauksaimnieku apdrošināšanas produktus.

Valsts ieguvumi nodrošinot mērķtiecīgu risku vadības politikas īstenošanu:

1. politiskās atbildības norobežošana;
2. pārejas veidošana no pašreizējās sistēmas uz privāti finansējamo riska vadības sistēmu;
3. samazinot administratīvo līdzdalību, ļaujot un veicinot privātā sektora pakalpojumu attīstību.

Kompleksais risinājums sastāv no sekojošiem elementiem:

1. uzkrājošā fonda;
2. privātā apdrošināšana.
3. lauksaimnieku ražotāju pašpalīdzības organizācijas - ar lauksaimnieku ražotāju pašpalīdzības organizāciju tiek saprasta lauksaimnieku ražotāju (lopkopju un augkopju) brīvprātīga apvienība, kuras mērķis ir palīdzības sniegšana saviem biedriem zaudējumu gadījumos. (Valsts var nodrošināt apstākļus šādas organizācijas pilnvērtīgai darbībai, izmantojot fonda infrastruktūru un speciālistus.

Kompleksā risinājuma darbības shēma ir attēlota 5.pielikumā.

4.6.3.1. Kompensāciju fonda risinājums sastāv no sekojošiem elementiem:

(1) Fonds

Fondu var izveidot kā jaunu valsts institucionālo risinājumu, tomēr šis koncepcijas ietvaros tiek pieņemts, ka valsts Fonda funkcijas Lauksaimniecības risku vadības politikas ietvaros veiks Valsts akciju sabiedrība "Latvijas Hipotēku un zemes banka".

Fonda mērķis

Fonda mērķis ir uzkrāt un pārvaldīt naudas līdzekļus, lai nodrošinātu finanšu resursus, kad iestātos kāds no valsts pamatatbildībā vai līdzatbildībā esošiem riskiem un būtu nepieciešams izmaksāt subjektiem kompensācijas par radušiem materiālajiem zaudējumiem.

Fonda finansējums

Fonds savu finansējumu iegūst no:

1. valsts budžeta – administrēšanas izmaksu segšanai;
2. brīvprātīgajām vai obligātajām subjekta iemaksām Lauksaimnieki veic obligātās iemaksas Fondā par riskiem, kas saistīti ar sevišķi bīstamām dzīvnieku infekcijas slimībām un valsts uzraudzībā esošām dzīvnieku infekcijas slimībām. Pārējās iemaksas ir brīvprātīgas.

(2) Konsultatīvā komiteja

Konsultatīvās komitejas mērķis

Uzraudzīt fonda darbību lai nodrošinātu fonda naudas līdzekļu izmantošanas efektivitāti, kā arī iemaksu un fonda izdevumu samērīgumu.

Konsultatīvās komitejas struktūra

Konsultatīvajā komitejā ietilpst, Zemkopības ministrijas vadības, Zemkopības ministrijas LRV struktūrvienības, lauksaimnieku, apdrošinātāju un fonda pārvaldītāju pārstāvji

Konsultatīvās komitejas uzdevums

Konsultatīvās komitejas uzdevums ir:

1. noteikt subjektu iemaksu lielumu Fondā, kompensāciju apmērus un valsts garantiju apmērus;
2. noteikt Fonda aptvertās risku jomas.

(3) Lauksaimniecības risku vadības (LRV) struktūrvienība

LRV struktūrvienības mērķis

Attīstīt lauksaimniecības risku vadības politiku

LRV struktūrvienības finansējums

LRV tiek finansēta no Zemkopības ministrijas budžeta.

LRV struktūrvienības izveide

Pie Zemkopības ministrijas izveidot jaunu struktūrvienību.

LRV struktūrvienības struktūra

Pie Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības departamenta izveido LRV struktūrvienību, ar struktūrvienības direktora un viņa vietnieka amatu

LRV struktūrvienības uzdevums

LRV Struktūrvienības uzdevums ir:

1. apkopot konsultatīvās komitejas darbības rezultātus, saskaņot tās locekļu viedokļus, un izstrādāt gala variantus, kas būtu iesniedzami Zemkopības ministrijas vadībai;
2. sagatavot priekšlikumus normatīvajai bāzei, kurus iesniedz apstiprināšanai

LR Ministru Kabineta;

3. organizēt Konsultatīvās komitejas sēdes.

(4) Valsts maksājuma aģentūra

Valsts maksājumu aģentūru var izveidot kā jaunu valsts institucionālo risinājumu, tomēr šis koncepcijas ietvaros tiek pieņemts, ka valsts maksājumu aģentūras funkcijas Lauksaimniecības risku vadības politikas ietvaros veiks Lauku atbalsta dienests.

Valsts maksājuma aģentūra mērķis

Valsts maksājuma aģentūras mērķis ir nodrošināt Lauksaimniecības risku vadības politikas finanšu resursu administrēšanu.

Valsts maksājuma aģentūra uzdevumi

Valsts maksājumu aģentūras uzdevumi šī risinājuma kontekstā ir:

1. nodrošināt subjektu reģistrēšanu dalībai Fondā;
2. pieņemt subjektu iemaksas un nodot tās Fonda rīcībā;
3. izvērtēt subjektu iesniegto atbalsta pieprasījumu atbilstību saņemšanas kritērijiem un lemt par izmaksu veikšanu/apstiprināšanu;
4. apkopot informāciju par finansējuma saņēmējiem un izmaksāto finansējumu.

Valsts maksājuma aģentūras finansējums

Valsts maksājuma aģentūras savu finansējumu iegūst no:

1. valsts budžeta- savas darbības nodrošināšanai;
2. zaudējumu kompensāciju piešķiršanai – Fonda resursi;
3. preventīvo pasākumu finansēšana – subsīdiju un atbalsta programmu līdzekļi;
4. valsts subsīdijām – lauksaimniecības risku apdrošināšanas polišu iegādes līdzfinansēšanai.

4.6.3.1. Kompleksā risinājuma ieviešanai nepieciešamie finanšu resursi

Detalizēti finanšu aprēķinu novērtējumi un aprēķini ir aplūkojami 6.pielikumā.

	2007.gads	2008.gads
Valsts izdevumi Fonda administrēšanai	Ls 30,000	Ls 30,000
Maksājuma aģentūras administrēšana	Ls 70,000	Ls 80,000
LRV struktūrvienības izmaksas	Ls 40,000	Ls 40,000
Apdrošināšanas prēmiju subsīdijas	Ls 100,000	Ls 150,000
Preventīvie pasākumi	Ls 50,000	Ls 100,000
Kopā:	Ls 290,000	Ls 400,000

Valsts līdzfinansējums Fondam zaudējumu kompensāciju veikšanai tiešā veidā netiek sniegts. Valsts sniedz garantijas.

Pašreizējā situācijā pieprasījums pēc valsts garantijām no apdrošināšanas sabiedrību puses nav vērojams, tāpēc tās nav ietvertas nepieciešamo finanšu resursu aprēķinā. Augot apdrošināšanas tirgum valsts garantijas tiks nodrošinātas apjomā, par kādu vienosies Zemkopības ministrija un apdrošināšanas sabiedrības divpusēju sarunu rezultātā.

4.6.3.2. Nepieciešamie normatīvo aktu projekti un priekšlikumi par atbildīgajām institūcijām tiesību aktu projektu izstrāde

1. Ministru kabineta noteikumi "Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai

2007.gadā un tā piešķiršanas kārtību", norādot tajos valsts pamatattīrības un līdzattīrības risku jomas, slietšņus un kompensāciju apmērus;

2. Noteikumi par finanšu garantiju piešķiršanu apdrošināšanas sabiedrībām.

Ja tiek izveidota jauna valsts maksājuma aģentūra, tad ir nepieciešams lēmums par jaunas valsts maksājuma aģentūra izveidi.

Ja tiek izveidots jauns valsts līdzekļu pārvaldīšanas fonds, tad ir nepieciešams lēmums jauna valsts līdzekļu pārvaldīšanas Fonds izveidi.

4.6.4. Risinājumu salīdzinājums

	Kompleksais	Kompensāciju fonds	Privātā apdrošināšana
Valsts pamatattīrība	Fonda līdzekļi, kas veidojas no brīvprātīgām un/vai obligātām privātām iemaksām	Fonda līdzekļi, kas veidojas no brīvprātīgām un/vai obligātām privātām iemaksām	Valsts budžets
Valsts līdzattīrība	Fonda līdzekļi, kas veidojas no brīvprātīgām un/vai obligātām privātām iemaksām UN/VAI apdrošināšana	Fonda līdzekļi, kas veidojas no brīvprātīgām un/vai obligātām privātām iemaksām	Valsts līdzfinansē apdrošināšanas prēmijas, noteikts minimālais obligātās apdrošināšanas līmenis
Jomas, kas nav valsts atbildībā	Valsts līdzfinansē apdrošināšanas prēmijas	Valsts līdzfinansē apdrošināšanas prēmijas	Valsts līdzfinansē apdrošināšanas prēmijas

Starp vērtēšanas kritērijiem ir izvēlēti tādi, kas visvairāk ietekmē situācijas pozitīvu risinājumu atbilstīgi valsts interesēm. Vērtējums ir kvalitatīvs, lēmuma pieņemšanas atvieglošanai, tāpēc gan vērtēšanas kritēriji, gan svāri ir piemērojami lēmuma pieņemēju vajadzībām.

Risinājums	Kompleksais	Kompensāciju fonds	Privātā apdrošināšana
Vērtēšanas kritēriji			
Lauksaimniekiem valsts garantēta maksimālo zaudējumu kompensācija pie noteiktiem kritērijiem (izņemot katastrofas).	Daļēja	Daļēja	Nav
<i>Vērtējums:</i>	3	3	1
Politiskās atbildības norobežošana kompensāciju izmaksāšanā, t.i., politisko <i>ad hoc</i> lēmumu iespējas	Pilnībā	Pilnībā	Zema

Samazināšana.			
<i>Vērtējums:</i>	3	3	1
Iespējamais valdības un Ministrijas politiskais tēla vērtējums no ieinteresētajām pusēm.	Maksimāls	Augsts	Zems
<i>Vērtējums:</i>	3	2	1
Apdrošināšanas tirgus kropļošana un iespējamais ES neatbilstības risks	Minimāls	Ievērojams	Nav
<i>Vērtējums:</i>	3	1	3
Kopējais nepieciešamais finansējums	Maksimāls	Zems	Vidējs
<i>Vērtējums:</i>	1	3	2
<i>Vērtējums kopā:</i>	13	12	8

Ievērojot augstāk minētos paskaidrojumus, par nosacīti visizdevīgāko variantu ir atzīstams variants ar lielāko punktu skaitu.

4.7. Lauksaimniecības risku vadības politikas ieviešanas posmi

Lauksaimniecības risku vadības politikas ieviešana notiek pa posmiem:

LRV politikas pamatprincipu izstrāde un pārejas posma plānošana – 2006.gads;

1. Pārejas posms – 2007.gads. Šī posma laikā:

a) lauksaimnieku sabiedrība tiek informēta par LRV politikas attīstības posmi, katra posma mērķi un termiņi, pieejamais valsts atbalsts un tā saņemšanas nosacījumi;

b) tiek radīta LRV politikas institucionālā infrastruktūra un normatīvā bāze.

2. Ieviešanas posms – 2008.gads un turpmāk. LRV politikas pilnvērtīga ieviešana tiek uzsākta 2008.gadā, savukārt turpmākajos gados tiek veiktas nepieciešamās korekcijas, reaģējot uz izmaiņām, kas skar LRV politikas attīstību. Lēmums par korekciju nepieciešamību tiek pieņemts, sadarbojoties visām LRV politikas veidošanā iesaistītām pusēm – nozares politiskai vadībai, nozares pārstāvjiem, apdrošināšanas sabiedrībām un citām institūcijām, ja tādas laika gaitā tiek izveidotas vai piesaistītas LRV politikas ieviešanai.

Zemkopības ministrs

M.Roze

Zemkopības ministrs	Valsts sekretāre	Juridiskā departamenta direktora vietniece	Par kontroli atbildīgā amatpersona	Atbildīgā amatpersona
M.Roze	L.Straujuma	V.Lukaševiča	A.Bunte	Z.Stiliņa

2006.08.21. 9:16

5932

Z.Stiliņa

1. pielikums

Konceptijai „Laiksaimniecības risku
vadības politikas attīstība Latvijā”

5. SKDS 2006. gada rādītāji - jūlija lauksaimniecību apmaiņas rezultāti

1. attēls

KOPĒMĀS KOMPENSĀCIJAS NO VALSTIS PAR NELABVĒLĪGIEM LAIKA APSTĀKĻIEM
(saimniecību skaits: 70)



0 Jaunveidotas 0 Nāves gadījumi

2. attēls

SAIMNĒCIU KOPĒMĀS KOMPENSĀCIJAS NO VALSTIS PAR NELABVĒLĪGIEM LAIKA APSTĀKĻIEM
SADALĪJUMS PA REĢIONIEM
(saimniecību skaits: 70)



0 Pārvalde 0 Vidzeme 0 Kurzeme 0 Zemgale 0 Latgale

3. attēls

SAIMNĒCIU KOPĒMĀS KOMPENSĀCIJAS NO VALSTIS PAR NELABVĒLĪGIEM LAIKA APSTĀKĻIEM
SADALĪJUMS PA NOZARĒM
(saimniecību skaits: 70)

1. pielikums

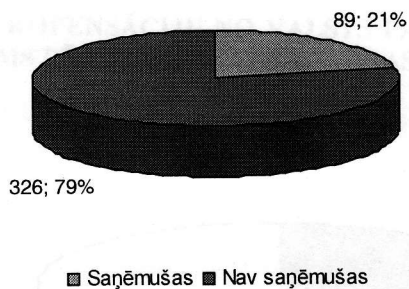
Koncepcijai „Lauksaimniecības risku vadības politikas attīstība Latvijā”

5. SKDS 2006. gada jūnija - jūlija Lauku saimniecību aptaujas rezultāti

1. attēls

KOPENSĀCIJAS NO VALSTS PAR NELABVĒLĪGIEM LAIKA APSTĀKĻIEM

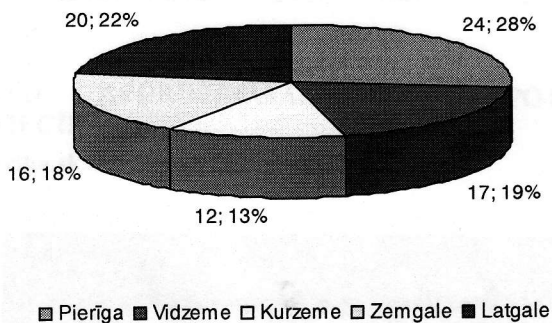
(saimniecību skaits; %)



2. attēls

SAŅEMTO KOPENSĀCIJU NO VALSTS PAR NELABVĒLĪGIEM LAIKA APSTĀKĻIEM SADALĪJUMS PA REĢIONIEM

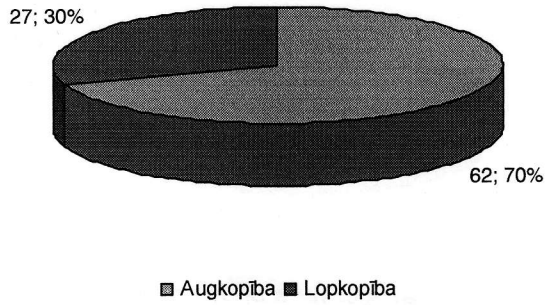
(saimniecību skaits; %)



3. attēls

SAŅEMTO KOPENSĀCIJU NO VALSTS PAR NELABVĒLĪGIEM LAIKA APSTĀKĻIEM SADALĪJUMS PA NOZARĒM

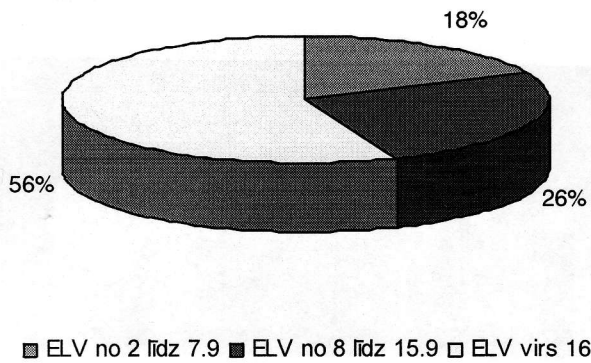
(saimniecību skaits; %)



4. attēls

**SAŅEMTO KOPENSĀCIJU NO VALSTS PAR NELABVĒLĪGIEM LAIKA APSTĀKĻIEM
SADALĪJUMS PĒC LAUKU SAIMNIECĪBAS EKONOMISKĀ LIELUMA (ELV)**

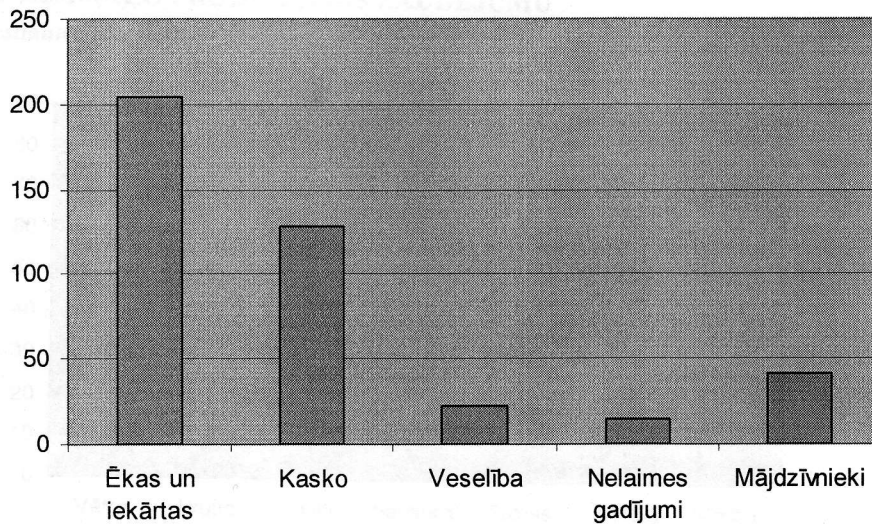
(%)



4. attēls

**PRIVĀTO APDROŠINĀŠANAS PAKALPOJUMU IZMANTOŠANA LAUKU
SAIMNIECĪBĀS**

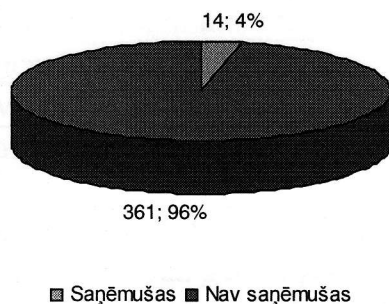
(saimniecību skaits; pēdējo 3 gadu laikā)



5. attēls

VALSTS ATBALSTS LAUKSAIMNIECĪBAS NOZARES RISKĀ SAMAZINĀŠANAI

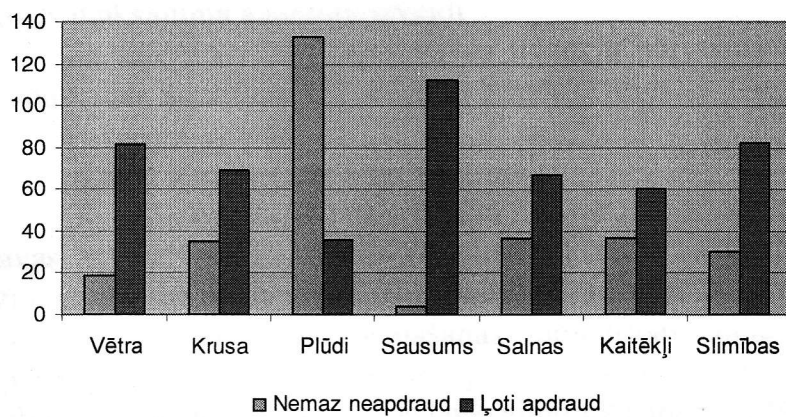
(%; pēdējo 3 gadu laikā)



6. attēls

NELABVĒLĪGU LAIKA APSTĀKĻU UN DABAS KATASTROFU RISKU IETEKMES SALĪDZINĀJUMS

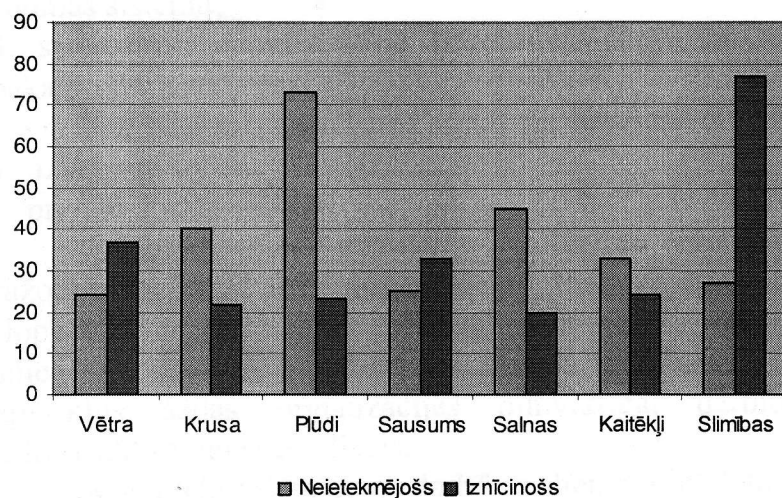
(saimniecību skaits)



7. attēls

NELABVĒLĪGU LAIKA APSTĀKĻU UN DABAS KATASTROFU RISKU SPĒJA RADĪT MAKSIMĀLO PRODUKCIJAS ZAUDĒJUMU

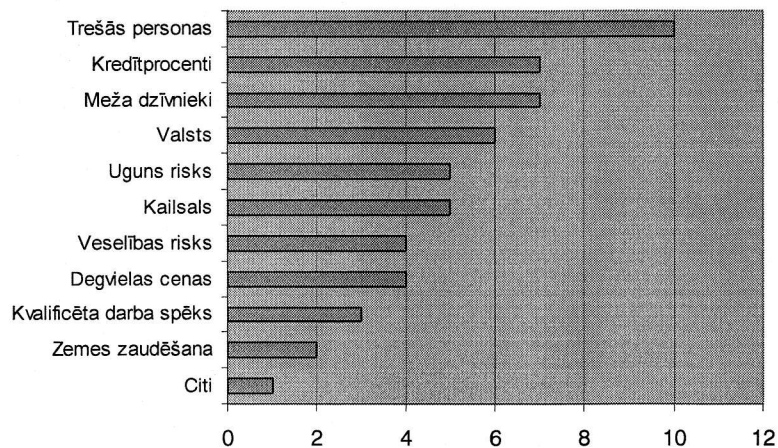
(saimniecības skaits)



8. attēls

CITI RISKI, KAS SPĒJ RADĪT MAKSIMĀLO PRODUKCIJAS ZAUDĒJUMU

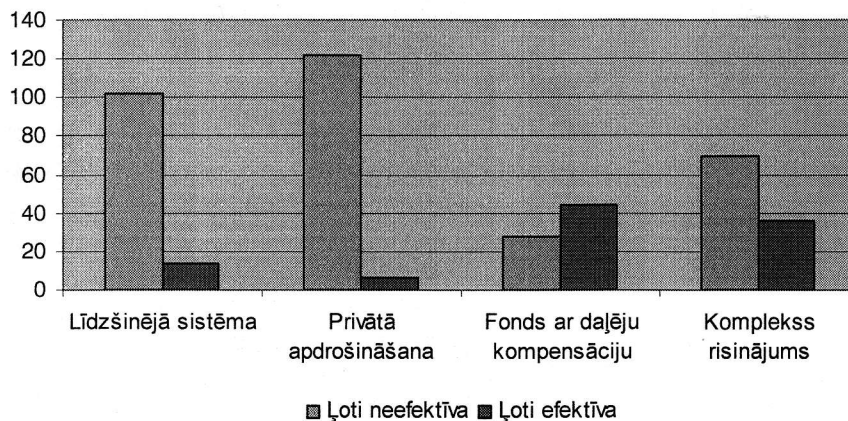
(saimniecības skaits)



9. attēls

KATASTROFU UN NELABVĒLĪGU LAIKA APSTĀKĻU KOMPENSĀCIJAS RISINĀJUMU SALĪDZINĀJUMS

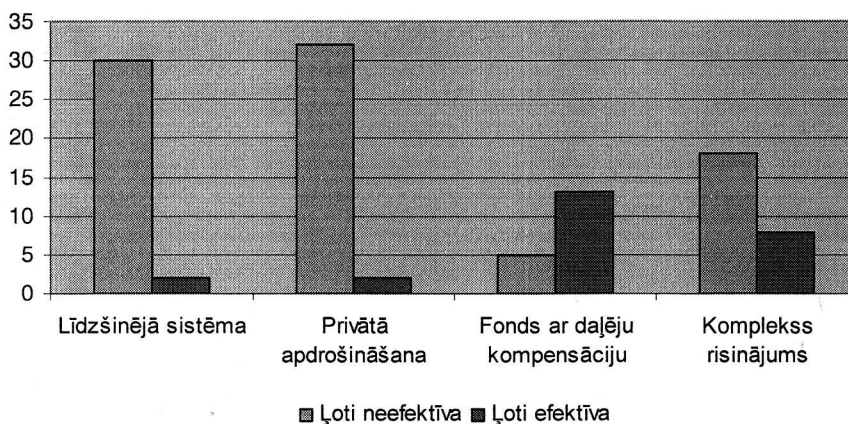
(skaits, visi respondenti)



10. attēls

KATASTROFU UN NELABVĒLĪGU LAIKA APSTĀKĻU KOMPENSĀCIJAS RISINĀJUMU SALĪDZINĀJUMS

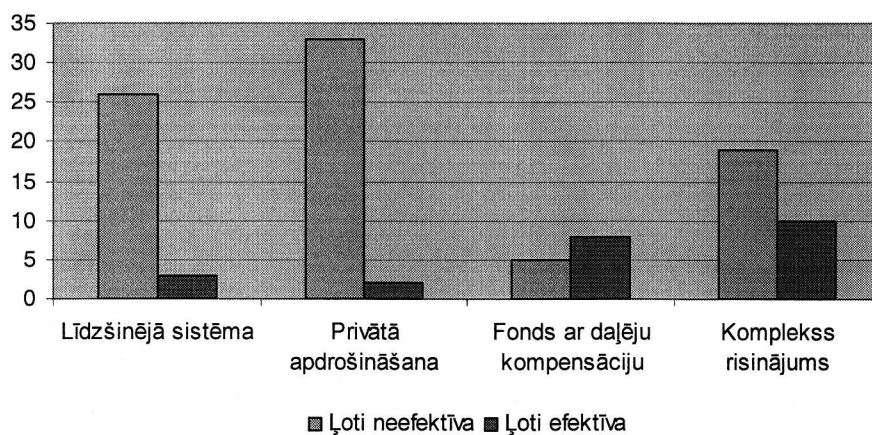
(skaits, pēc saimniecību ekonomiskā lieluma ELV no 2 - 7.9)



11. attēls

KATASTROFU UN NELABVĒLĪGU LAIKA APSTĀKĻU KOMPENSĀCIJAS RISINĀJUMU SALĪDZINĀJUMS

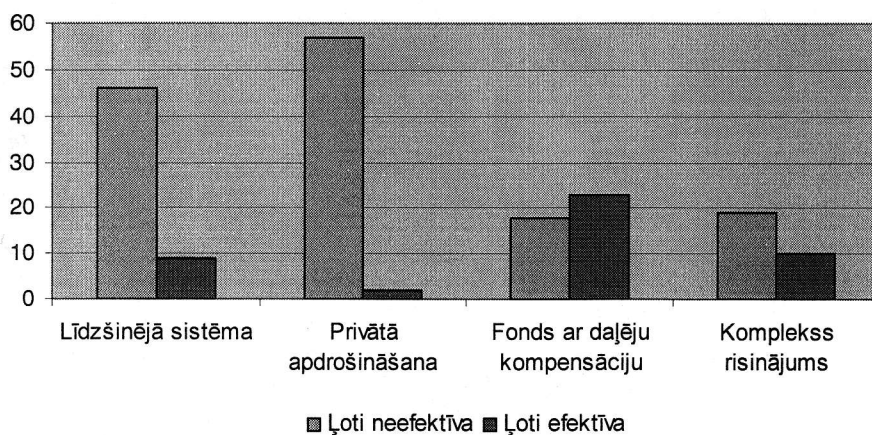
(skaits, pēc saimniecību ekonomiskā lieluma ELV no 8 - 15.9)



12. attēls

KATASTROFU UN NELABVĒLĪGU LAIKA APSTĀKĻU KOMPENSĀCIJAS RISINĀJUMU SALĪDZINĀJUMS

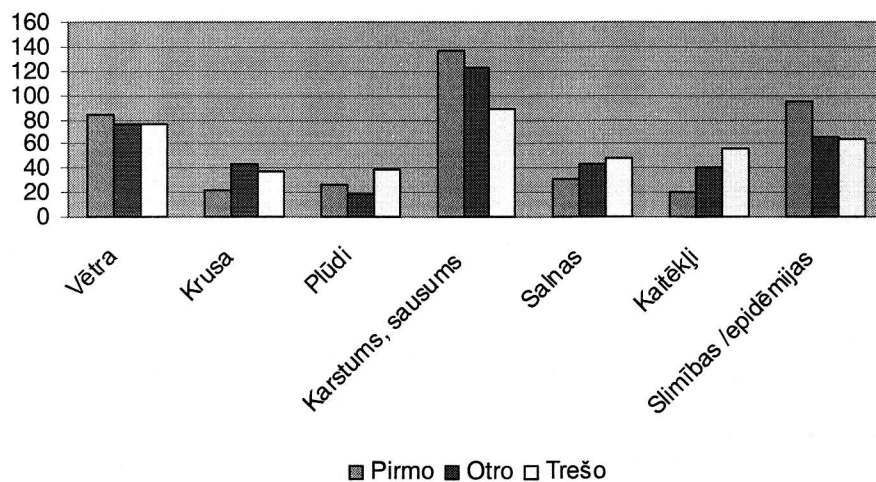
(skaits, pēc saimniecību ekonomiskā lieluma ELV virs 16)



13. attēls

PRIORITĀTES RISKIEM IEGĀDĀJOTIES RAŽAS APDROŠINĀŠANAS POLISES

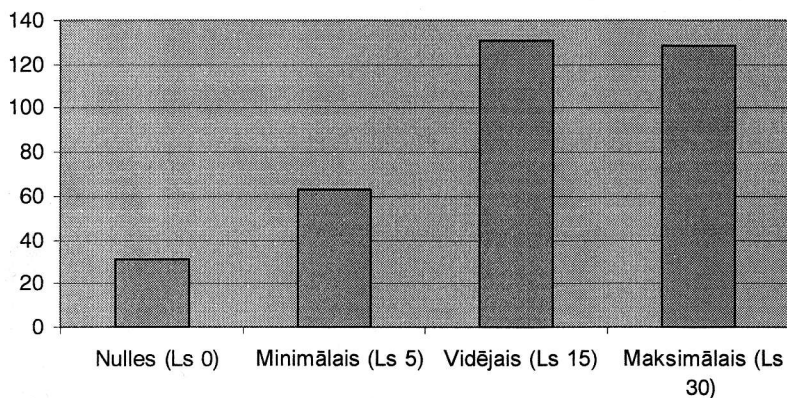
(skaits)



14. attēls

LAUKSAIMNIEKU IESPĒJAMĀS IEMAKSAS RISK-ZAUDĒJUMA FONDĀ

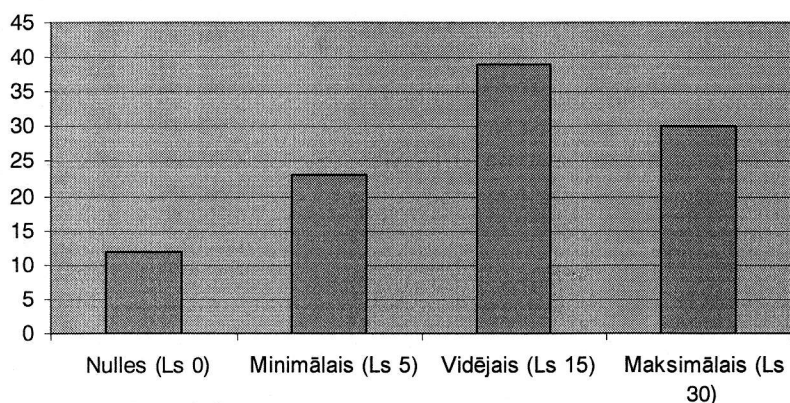
(skaits)



15. attēls

LAUKSAIMNIEKU IESPĒJAMĀS IEMAKSAS RISK-ZAUDĒJUMA FONDĀ

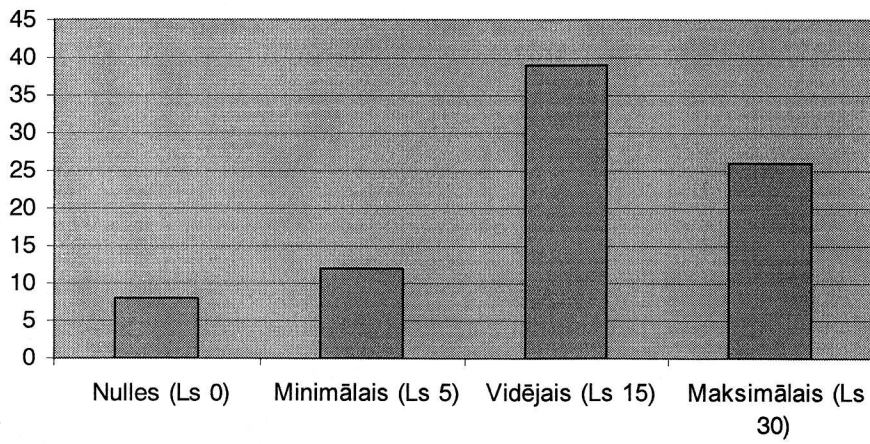
(skaits, pēc saimniecību ekonomiskā lieluma ELV no 2.7 - 7.9)



16. attēls

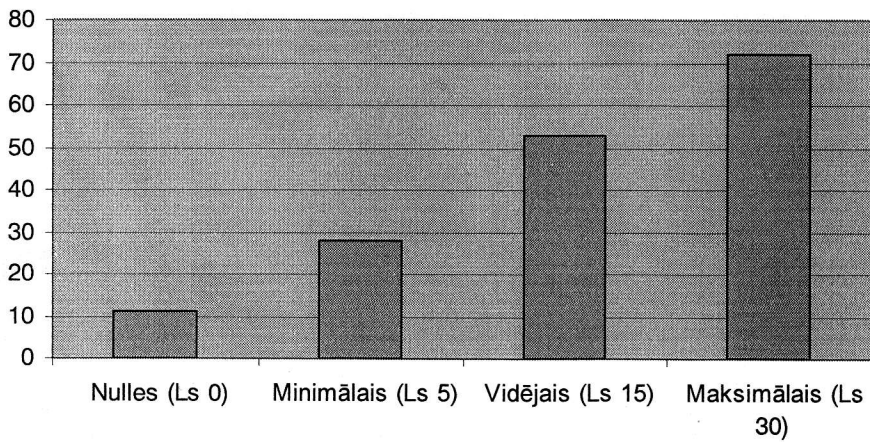
LAUKSAIMNIEKU IESPĒJAMĀS IEMAKSAS RISK-ZAUDĒJUMA FONDĀ

(skaits, pēc saimniecību ekonomiskā lieluma ELV no 8 līdz 15.9)



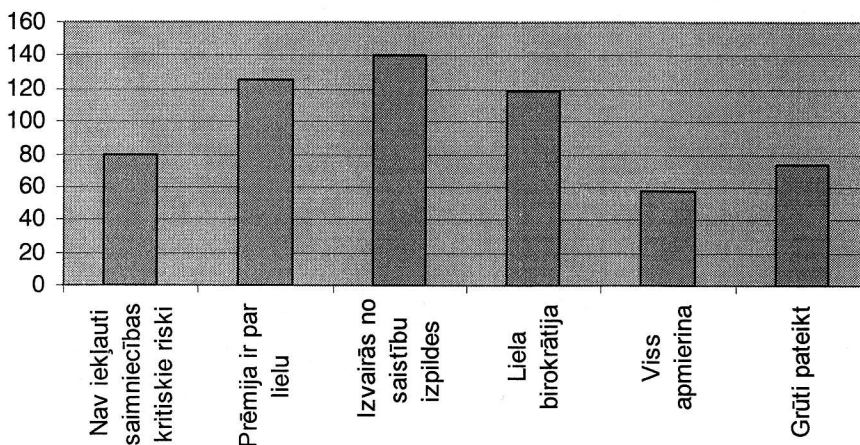
17. attēls

LAUKSAIMNIEKU IESPĒJAMĀS IEMAKSAS RISK-ZAUDĒJUMA FONDĀ
(skaits, pēc saimniecību ekonomiskā lieluma ELV virs 16)



18. attēls

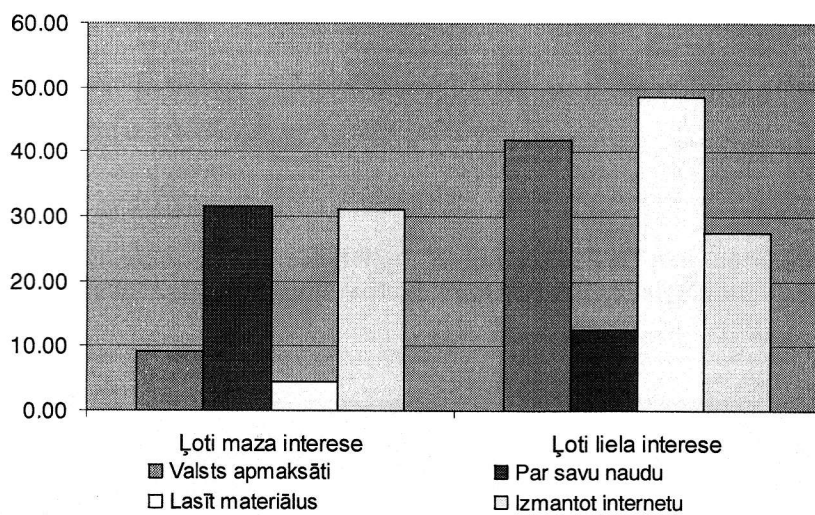
PATREIZĒJO APDROŠINĀŠANAS PIEDĀVĀJUMU NOVĒRTĒJUMS
(skaits)



19. attēls

INTERESE APĢŪT LABAS SAIMNIEKOŠANAS (RISKU VADĪBAS) ZINĀŠANAS

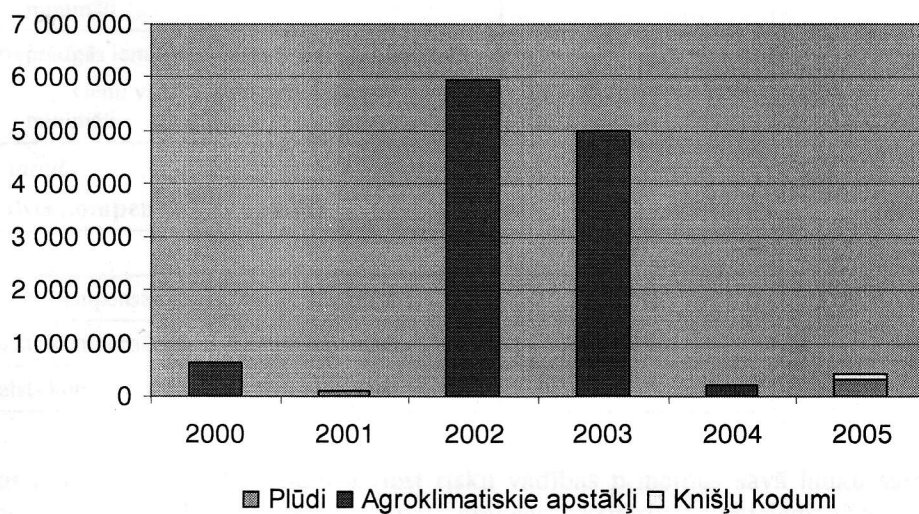
(skaits)



6. Valsts atbalsts lauksaimniekiem par agroklimatisko apstākļu, dabas katastrofu radītajiem zaudējumiem

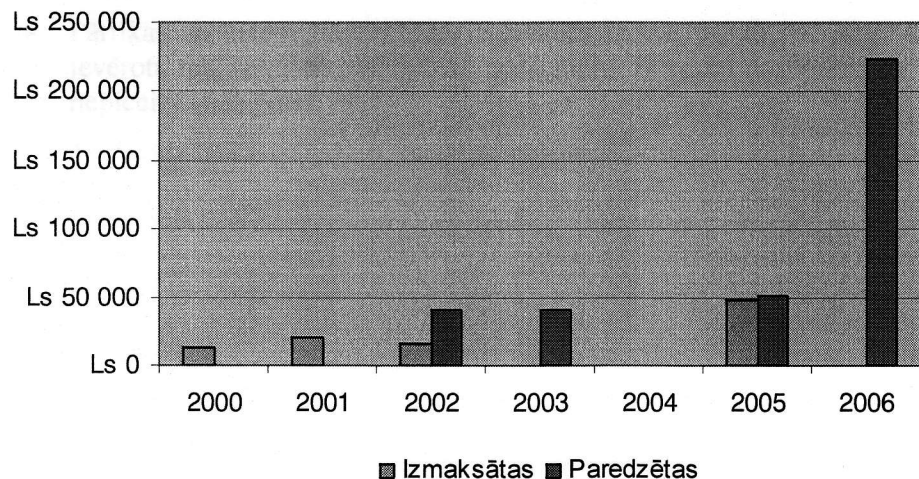
1. attēls

Valsts izmaksātās kompensācijas lauksaimniekiem par agroklimatisko apstākļu, dabas katastrofu un knišļu kodumu radītajiem zaudējumiem laika posmā no 2000. – 2005. gadiem (latu)



2. attēls

Valsts atbalsts lauksaimniecības nozares riska samazināšanai- subsīdiju piešķiršana apdrošināšanas polises iegādes izdevumu segšanai laika posmā no 2000. – 2005. gadiem (latu)



3. pielikums
Konceptijai „Lauksaimniecības risku
vadības politikas attīstība Latvijā”

7. Subjekta iesaistīšanās sistēmā

1. tabula

Administrēšanas nodevas apmērs¹

	2008.g.
Brīvprātīgās iemaksas valsts 1. līmeņa atbalstam	Ls 0
Brīvprātīgās iemaksas valsts 2. līmeņa atbalstam • vienu vienību (hektāru, liellopu) / minimāli	Ls 0.10 / min. Ls 5.00
Brīvprātīgās iemaksas valsts 3. līmeņa atbalstam • vienu vienību (hektāru, liellopu) / minimāli	Ls 0.35 / min. Ls 7.50

2. tabula

Valsts kompensācijas apmērs

	2007.g.
Valsts kompensācijas 1. līmeņa atbalstam	100% ²
Valsts kompensācijas 2. līmeņa atbalstam	60%
Valsts kompensācijas 3. līmeņa atbalstam	80%

Lai radinātu subjektu pašam ieviest risku vadības principus savā lauku saimniecībā, valsts var piemērot „labas risku vadības prakses” kritērijus, tādējādi diferencējot saņemtās kompensācijas apmērus. Šādus kritērijus būtu jāizstrādā lauksaimniecības ekspertu komisijai katrai lauksaimniecības nozarei un būtu praktiski lietojami un atbilstoši laika periodam.

Kā piemērs šādiem kritērijiem varētu būt:

- LAD izziņa par to, ka lauku saimniecība nav pārkāpusi zemes apsaimniekošanas saistošos nosacījumus
- Pārtikas un veterinārā dienesta inspektora izziņa, par to, ka lauku saimniecībā tiek ievērota mājdzīvnieku labturības nosacījumi, ir veikti profilaktiskie izmeklējumi un nepieciešamās potes.

¹ - Valsts lauksaimniecības risku vadības politikas ietvaros administrēšanas nodevas apmērs būtu katru nākamo gadu jāpārreķina, ievērojot inflācijas līmeni valstī un izmaksāto kompensāciju apjomus.

² - ja normatīvajos aktos nav paredzēts savādāk.

8. Zaudējumu novērtēšana

1. variants - VISPĀRINĀTĀ METODE

Ja laukkopībā un dārzenkopībā raža ir palikusi mazāk kā 50% no augiem, tad zaudējumu novērtēšana notiek pēc sekojošas metodikas

- Novērtē kultūras ražošanas ieguldījumus
 - Aprēķina iepriekšējo 3 gadu vidējās ražības rajonā, kurā tiek konstatēti zaudējumi
 - Reizina ar valsts vidējo kultūras produkcijas reģistrēto tirgus cenu
 - Atņem normālo peļņu – 20% no vērtības
- Ieguldījumus sadala ražošanas posmos:
 - Sēja un stādījumu ierīkošana – 50 %
 - Kopšana 20 %
 - Novākšana 30%
- Zaudējumu apjomu novērtē attiecīgi no to iestāšanās brīža un iepriekš noteiktajiem novērtējumiem, tajos iekļaujot zaudētos ieguldījumus

Ja ilggadīgo stādījumu gadījumā raža ir palikusi mazāk kā 50% no augiem, tad zaudējumu novērtēšana notiek pēc sekojošas metodikas

- Novērtē gada ieguldījumus kultūras ražā
 - Aprēķina iepriekšējo 3 gadu vidējās ražības rajonā, kurā tiek konstatēti zaudējumi
 - Reizina ar valsts vidējo kultūras produkcijas reģistrēto tirgus cenu
 - Atņem normālo peļņu – 20% no vērtības
- Ieguldījumus sadala ražošanas posmos:
 - Stādījumu kopšana 40 %
- Pievieno novērtētās ražojošu stādījumu izveidošanas izmaksas uz platības vienību
- Zaudējumu apjomu novērtē attiecīgi no to iestāšanās brīža un iepriekš noteiktajiem novērtējumiem, tajos iekļaujot zaudētos ieguldījumus

Zaudējumu novērtēšana augkopībā, ja ir noticis daļējs ražas zaudējums

- Attiecīgā riska gadījuma iestāšanās gada raksturīgās teritorijas vidējā ražība tiek attiecināta pret iepriekšējo 3 gadu vidējo ražību, iegūstot samazinājuma koeficientu
- Iegūto koeficientu reizina ar ieguldījumu novērtējumu

Zaudējumu novērtēšana lopkopībā

- Gaļas dzīvnieku gadījumā novērtēšana analoga laukaugu risinājumam
- Reproductīvo dzīvnieku gadījumā – kā ilggadīgiem stādījumiem

Zaudējumu novērtēšana lauksaimniecības pamatlīdzekļiem

Pie pamatlīdzekļiem ir pieskaitāmas lauksaimniecības ēkas un būves, kā arī lauksaimniecības iekārtas. Ēkām un būvēm tiek kompensēta atjaunošanas vērtība uz licencētās būvfirmas sastādītās tāmes pamata. Lauksaimniecības iekārtu gadījumā zaudējumu novērtēšana notiek, pamatojoties uz specializētas firmas sastādītās tāmes par iekārtas remontu/atjaunošanu

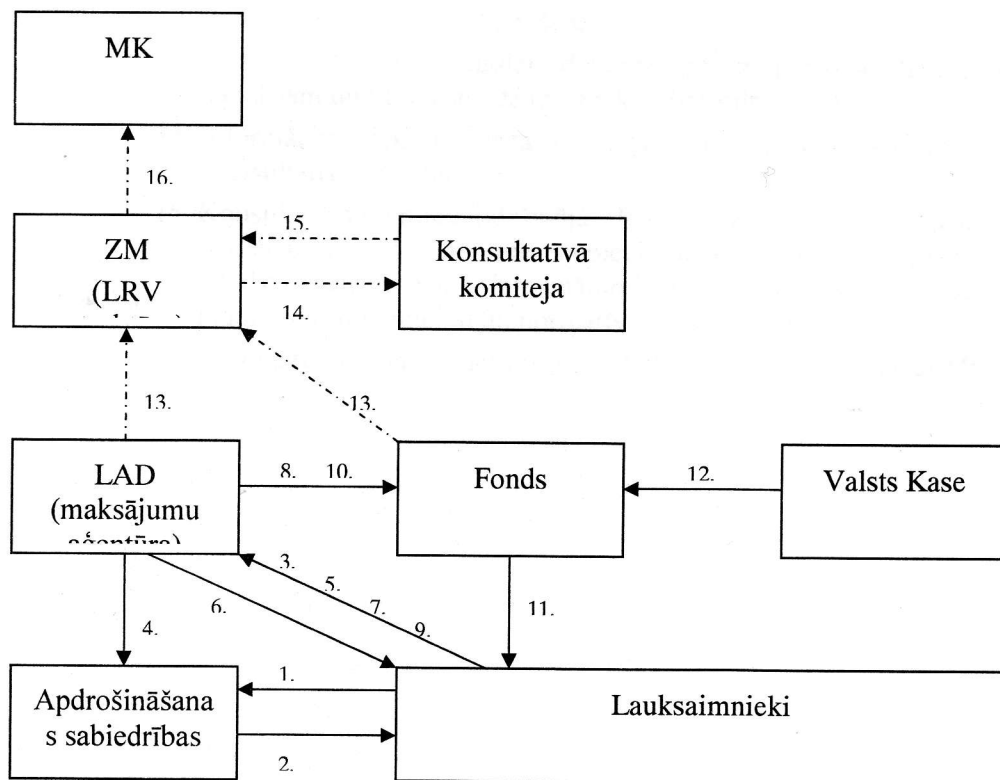
2. variants - EKSPERTĪZE

Par katru gadījumu tiek veikta ekspertīze – attiecīgas nozares eksperts pārbauda zaudējumu faktus un novērtē to apjomu, veicot izbraucienu attiecīgajā saimniecībā. Pārbaude rezultātā tiek sagatavots atzinums par zaudējumu apmēru un to cēloņiem, kas kalpo par pamatojumu zaudējumu kompensācijas izmaksai.

9. LRV politikas institucionālais nodrošinājums

1. attēls

KOMPLEKSAIS RISINĀJUMS



Lauksaimniecības risku apdrošināšanas atbalsts

1. Lauksaimnieks veic apdrošināšanas polises iegādi.
2. Lauksaimnieks saņem polisi.
3. Ar iegādāto polisi lauksaimnieks, aizpildot subsīdiju pieprasījumu, griežas Lauku atbalsta dienestā.
4. LAD veic pārskaitījumu attiecīgai apdrošināšanas akciju sabiedrībai.

Preventīvo risku mazinošo pasākumu atbalsts³

5. Lauksaimnieks sagatavo pieteikumu atbalsta saņemšanai.
6. LAD apstiprina pieteikumu un izmaksā atbalstu.

Lauksaimnieku dalība Fondā

7. Lauksaimnieks piesakās dalībai Fondā un veic attiecīgu iemaksu LAD.
8. LAD pārskaita saņemto finansējumu Fondā.

³ ja preventīvo pasākumu finansēšanai kļūs pieejami arī Fonda līdzekļi, šī kārtība tiktu papildināta ar 10. un 11. punktā minētām darbībām

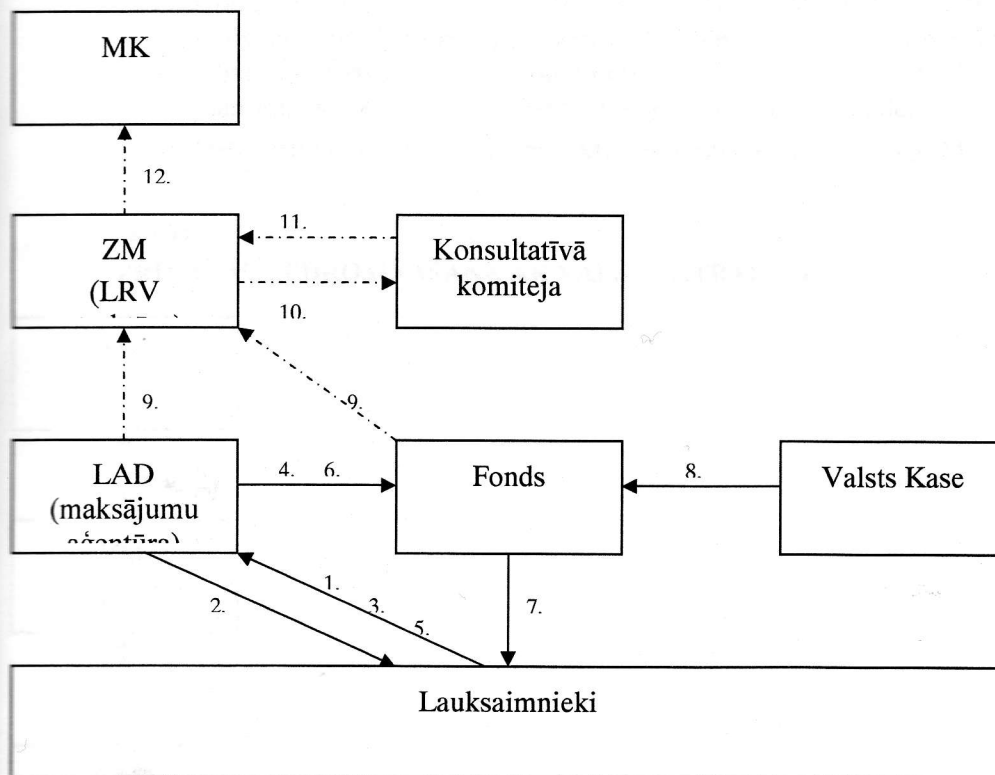
9. Iestājoties zaudējumiem, lauksaimnieks iesniedz LAD zaudējumu kompensācijas pieprasījumu.
10. LAD, ja pieprasījums tiek atzīts par atbilstošu, dod uzdevumu Fondam veikt kompensācijas izmaksu.
11. Fonds izmaksā kompensācijas.
12. Gadījumos, kad zaudējumu izmaksa pārsniedz iepriekš definēto maksimālo robežu, zaudējumu kompensēšanai tiek izmantoti valsts garantiju līdzekļi, kurus Valsts kase ieskaita Fondam.

LRV politikas plānošana un izvērtēšana

13. LAD un Fonds veic regulāru datu apkopošanu par saņemtiem pieteikumiem, veiktām izmaksām un t.t. un sniedz to Zemkopības ministrijai
14. Informācija tiek analizēta un sagatavota apspriešanai un lēmumu pieņemšanai Konsultatīvā komitejā
15. Konsultatīvā komitejā līdzšinējā LRV politikas darbība tiek izvērtēta un tiek pieņemti ierosinājumi/ lēmumi par nepieciešamām izmaiņām (iemaksu lielums Fondā, atbalstāmie riski u.c.). Ierosinājumi un lēmumi tiek nodoti Zemkopības ministrijai plānošanas dokumentu un normatīvo aktu projektu izstrādei
16. Izstrādātie normatīvo aktu projekti tiek virzīti apstiprināšanai Ministru kabinetā.

2. attēls

KOMPENSĀCIJAS FONDS



Preventīvo risku mazinošo pasākumu atbalsts⁴

1. Lauksaimnieks sagatavo pieteikumu atbalsta saņemšanai.
2. LAD apstiprina pieteikumu un izmaksā atbalstu.

Lauksaimnieku dalība Fondā

3. Lauksaimnieks piesakās dalībai Fondā un veic attiecīgu iemaksu LAD.
4. LAD pārskaita saņemto finansējumu Fondā.
5. Iestājoties zaudējumiem, lauksaimnieks iesniedz LAD zaudējumu kompensācijas pieprasījumu.
6. LAD, ja pieprasījums tiek atzīts par atbilstošu, dod uzdevumu Fondam veikt kompensācijas izmaksu.
7. Fonds izmaksā kompensācijas.
8. Gadījumos, kad zaudējumu izmaksa pārsniedz iepriekš definēto maksimālo robežu, zaudējumu kompensēšanai tiek izmantoti valsts garantiju līdzekļi, kurus Valsts kase ieskaita Fondam.

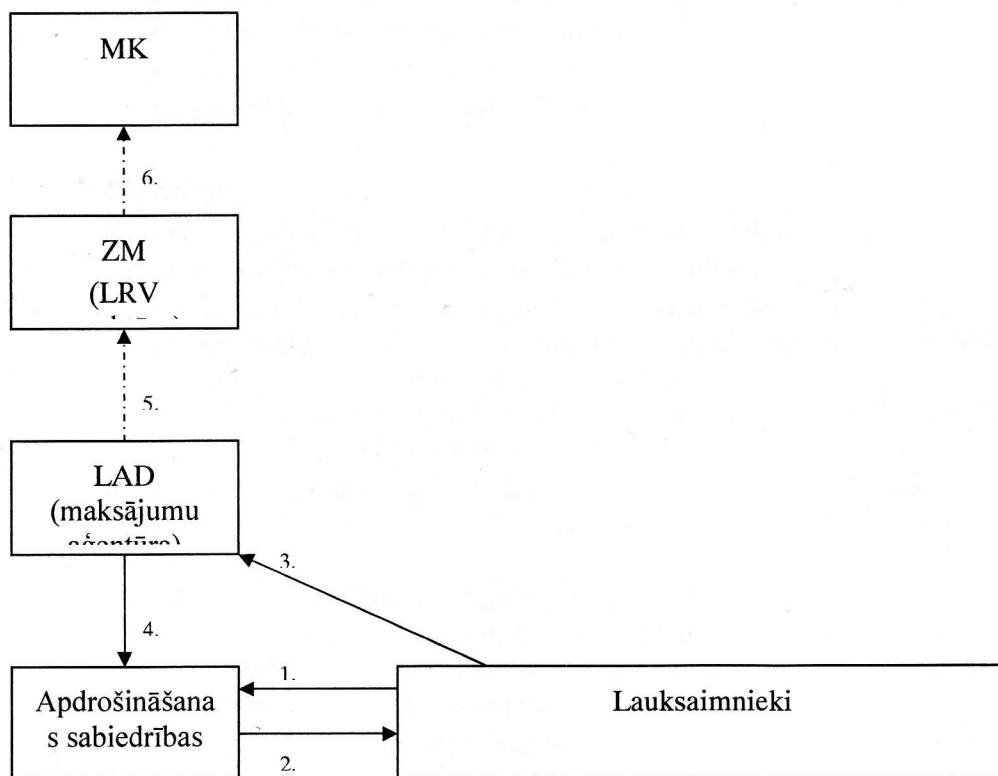
LRV politikas plānošana un izvērtēšana

⁴ ja preventīvo pasākumu finansēšanai kļūs pieejami arī Fonda līdzekļi, šī kārtība tiktu papildināta ar 10. un 11. punktā minētām darbībām

9. LAD un Fonds veic regulāru datu apkopošanu par saņemtiem pieteikumiem, veiktām izmaksām un t.t. un sniedz to Zemkopības ministrijai
10. Informācija tiek analizēta un sagatavota apspriešanai un lēmumu pieņemšanai Konsultatīvā komitejā
11. Konsultatīvā komitejā līdzšinējā LRV politikas darbība tiek izvērtēta un tiek pieņemti ierosinājumi/ lēmumi par nepieciešamām izmaiņām (iemaksu lielums Fondā, atbalstāmie riski u.c.). Ierosinājumi un lēmumi tiek nodoti Zemkopības ministrijai plānošanas dokumentu un normatīvo aktu projektu izstrādei
12. Izstrādātie normatīvo aktu projekti tiek virzīti apstiprināšanai Ministru kabinetā.

3. attēls

“PRIVĀTĀ” APDROŠINĀŠANA AR VALSTS ATBALSTU



Lauksaimniecības risku apdrošināšanas atbalsts

1. Lauksaimnieks veic apdrošināšanas polises iegādi.
2. Lauksaimnieks saņem polisi.
3. Ar iegādāto polisi lauksaimnieks, aizpildot subsīdiju pieprasījumu, griežas Lauku atbalsta dienestā.
4. LAD veic pārskaitījumu attiecīgai apdrošināšanas akciju sabiedrībai.

LRV politikas plānošana un izvērtēšana

5. LAD veic regulāru datu apkopošanu par saņemtiem pieteikumiem, veiktām izmaksām un t.t. un sniedz to Zemkopības ministrijai
6. Līdzšinējā LRV politikas darbība tiek izvērtēta un tiek pieņemti ierosinājumi/ lēmumi par nepieciešamām izmaiņām (iemaksu lielums Fondā, atbalstāmie riski u.c.). Ierosinājumi un lēmumi nepieciešamības gadījumā tiek izstrādāti kā normatīvo aktu projekti. Izstrādātie normatīvo aktu projekti tiek virzīti apstiprināšanai Ministru kabinetā.

6. pielikums
Konceptijai „Lauksaimniecības risku
vadības politikas attīstība Latvijā”

10. Valsts finansiālā līdzdalība.

Šeit atspoguļoti apsvērumi, kas palīdz novērtēt risku vadībai nepieciešamo finansējuma apjomu.

Konceptija paredz valsts iesaistīšanos:

- zaudējumu segšanā;
- zaudējumu kompensēšanas sistēmas administrēšanā;
- risku vadības sistēmas administrēšanā;
- apdrošināšanas prēmiju finansēšanā;
- preventīvo pasākumu finansēšanā;

1. Zaudējumu segšana

Konceptija paredz valsts saistības – pienākumu izmaksāt atlīdzību lauksaimniekiem dažādos apmēros atkarībā no zaudējuma rakstura un izplatības:

- 1) valsts mēroga katastrofu gadījumos – visiem, kas cietuši (1. līmenis)
- 2) nelabvēlīgu laika apstākļu gadījumos – visiem, kas pieteikuši dalību sistēmā un iemaksā **minimālo** iemaksu (2. līmenis)
- 3) nelabvēlīgu laika apstākļu gadījumos – visiem, kas pieteikuši dalību sistēmā un iemaksā **optimālo** iemaksu (3. līmenis)

Iespējamo zaudējumu apjoms lauksaimniecībā var būt **ekstremāli nepastāvīgs** (sk. 2. Pielikumu – kurā redzams valsts izmaksāto kompensāciju apjoms laikā no 2000-2005. gadam).

Līdz ar to, lai aprēķinātu iespējamo summu zaudējumu segšanai ar pietiekoši lielu precizitāti, ir nepieciešami, precīzi matemātiskās modelēšanas darbi, kas praktisku rezultātu sasniegšanai dod ierobežotu vērtību, jo sliktākā scenārija zaudējumu kopsumma vienmēr var pārsniegt vidējo vērtību un sasniegt maksimālo.

Kā piemēru orientējošu vidējo zaudējumu noteikšanai var izmantot modeli, kas balstīts uz 2004. gada datiem augkopībā un AAS „Balva” prēmiju noteikšanas tabulu.

Pieņemot, ka prēmijas ir aprēķinātas, lai ilgtermiņā segtu kopējo zaudējumu masu, vidējai ikgada zaudējumu masai būtu jāsakrīt ar ikgada prēmiju un tas nozīmē, ka kopējie apdrošināmie zaudējumi vidēji ik gadu var sastādīt ap 5,000,000 LS.

Protams, sliktākajā scenārijā tie var pārsniegt 100,000,000 LS, ja visas kultūras cieš pilnīgu zaudējumu.

2004	Kopvērtība (Ls)	Prēmija (Ls/ha)	Prēmiju kopsumma (Ls)
Graudaugi	64 841 400	8	3 493 600
Pākšaugi	297 450		
Rapši	13 167 560	5	271 500
Cukurbietes	14 308 480	11	151 800
Kartupeļi	31 482 840	25	1 222 500
	124 097 730		5 139 400

Nemot vērā, ka valsts līdzdalība zaudējumu segšanā var būt mazāka,

- iesaistoties tikai tādu zaudējumu segšanā kuri sasniedz ievērojamus apjomus, kā arī
- iesaistoties zaudējumu segšanā tikai tiem lauksaimniekiem, kuri pielieto zināmus risku vadības principus, valsts vidējais varbūtisko saistību apjoms būs zemāks. Pēc aptuveniem aprēķiniem 1-2,000,000 LS, taču sliktākais scenārijs jebkurā gadījumā sasniegs desmitus miljonus latu.

Taču šajā gadījumā parādās jauna atkarība – t.i., no sistēmā iesaistījušos lauksaimnieku skaita, un šobrīd paredzēt lauksaimnieku skaitu ir neiespējami.

Lai atvieglotu budžetēšanas iespējas valstij un samazinātu nepastāvīgo izdevumu daļu, ir iespējams izmantot globālo pārapirošināšanas tirgu, - pārapirošinot valsts uzņemtās saistības.

[šobrīd notiek darbs lai iegūtu šādu izmaksu indikācijas]

Taču jebkurā gadījumā pārapirošinātājs būs gatavs uzņemties tikai daļu no tām saistībām, ko uzņemties valsts un līdz ar to izdevumu nepastāvīgums saglabāsies.

Secinājumi:

- 1) Precīza varbūtiskā zaudējuma noteikšana ir sarežģīta un praktiski grūti realizējama, taču riska ierobežošanai var izmantot pārapirošināšanas tirgu, vai arī veidot/izmantot uzkrājumus neparedzētiem gadījumiem valsts finanšu sistēmā.
- 2) Vidēji gadā sākotnēji zaudējumu segšanai budžetēt ap **2,000,000 LS**; precīzāk apjomu novērtēt pēc pārapirošinātāju indikāciju iegūšanas.

2. Risk-zaudējumu kompensēšanas sistēmas administrēšana.

Risk-zaudējumu kompensēšanas sistēmas administrēšana ietver:

- Fiksēto daļu – infrastruktūras sagatavošanu un uzturēšanu: datu bāzu izveidošanas un uzturēšanas, uzskaites, vadības funkcijas
- Mainīgo daļu – darbu ar sistēmas dalībniekiem: dalībnieku reģistrācija, datu pārbaude, zaudējumu novērtēšana, pārbaudīšana, apstiprināšana, atlīdzību veikšana.

Ja sistēmu veido uz LAD bāzes, tad iespējams iegūt ievērojamu ekonomiju, jo LAD jau ir resurss līdzīgu procesu administrēšanai, piem., lauku atbalsta fondu saņemšana lauksaimniekiem. Taču izmaksas būtu atsevišķi novērtējamas, stingrāk iezīmējoties koncepcijas detaļām un iespējamajam LAD darba apjomam

Darba apjoms, kas saistās ar iespējamo dalībnieku skaitu dažādos kompensācijas atlīdzību līmeņos ir atkarīgs no 2 neparedzamiem faktoriem:

- Lauksaimnieku aktivitātes
- Zaudējumu apjoma, līdz ar to arī šajā gadījumā precīzu summu noteikt ir ekstremāli grūti.

Izmaksu nepastāvīgumu var uzlabot, ja atsevišķu aktivitāšu izpildi veic izlases kārtībā, ierobežotu līdzekļu situācijai.

Pēc šī koncepcijas autoru subjektīvā vērtējuma LAD izdevumu struktūra varētu būt sekojoša:

Sistēmas administrēšanas izdevumi	Kopā Ls
Datu bāzes izveidošana, pielāgošana	10 000
Vadības ikgada resurss	10 000

Lauksaimnieku informēšanas kampaņas	10 000
Pieteikuma pieņemšana	208 000
Sākotnējo datu pārbaude izlases kārtībā	97 500
Datu/objektu pārbaude kompensāciju izmaksas gadījumā	97 500
Izmaksu veikšana	18 720
Kopā	451 720

Taču šajā gadījumā radušās izmaksas var un vajadzētu pārnest uz lauksaimniekiem, iekasējot administrēšanas nodevu. To, vai būs iespējams nosegt lielāko izmaksu daļu nosacīs tas, cik lielā mērā lauksaimnieki vēlēšies reģistrēties kā sistēmas dalībnieki 2. un 3. līmenī.

Ja tādu ir 70,000 - 2. līmenī, bet 15,000 – 3. līmenī, tad iemaksas 5 Ls un 15 Ls apmērā atbilstīgi pa līmeņiem pilnībā nodrošinātu radušo izdevumu segšanu.

Secinājums: sistēmas administrēšanā ik gadu budžetā paredzēt noteiktas rezerves, to apjomu koriģējot atkarībā no faktiskā izlietojuma nepastāvīguma iepriekšējā periodā. Sistēmas uzsākšanai sākotnējā summa varētu būt **50,000 Ls** apjomā – tās iedarbināšanai, paredzot, ka būs zināmi ienākumi izdevumu noseģšanai.

3. Risku vadības sistēmas administrēšana

Lai nodrošinātu, ka katru gadu sistēma ir piemērota atbilstīgi laikam, aktualitātēm – kā to paredz risku vadības koncepcija, katru gadu ir nepieciešams

- pielāgot sistēmas darbības galvenos parametrus, piem., segtos riskus, atlīdzības apjomus, pārāpdrošināšanas apjomu un tml.
- Koordinēt sistēmā iesaistīto pušu darbību;
- Informēt sistēmā iesaistītās puses, veikt izskaidrošanas darbus.

Ja šādas funkcijas nav iespējams integrēt esošajās ZM funkcijās bez papildus līdzekļu piesaistes, tad kā indikācija varētu kalpot 2 darbinieku biroja uzturēšana, kas gadā varētu sastādīt ap **30,000 Ls**.

Taču līdzīgi kā LAD administrēšanas izdevumu segšanai, arī šo izdevumu segšanā vajadzētu iesaistīt lauksaimnieku resursus, līdz ar to budžeta izdevumi, izņemot 1. darbības gada uzsākšanai varētu būt **nulle**. Atšķirībā no LAD situācijas šai summai nav nepastāvīguma raksturs. Summa varētu mainīties un pieaugt, ja risku vadības sistēma attīstās, paredzot aizvien jaunas niansas, attīstības aspektus, procedūru un procesus.

4. Apmērošanas prēmiju finansēšana.

Paredzot lauksaimnieku aktīvu līdzdalību valsts piedāvātajā zaudējumu kompensēšanas shēmā – t.i., visos līmeņos var paredzēt 2 scenārijus attiecībā uz privātās apmērošanas izmantošanu:

- a) interese samazinās, jo ir iegūta garantēta aizsardzība no valsts bez maksas – lai arī ne pilnā apjomā;
- b) interese palielinās, jo tiem lauksaimniekiem, kas vēlēšies sevi aizsargāt pilnīgāk būs radušies tam labvēlīgāki apstākļi kā iepriekš - lauksaimnieki un apmēroņātāji labāk apzināsies ar valsts sistēmu neseģtos riskus, kam sekos piedāvājuma un pieprasījuma pieaugums; iespējams, ka interese nepieaugs pārāk strauji, tāpēc ievērojamu pieaugumu prēmiju subsidēšanas budžetā vēl nevajadzētu prognozēt; turklāt, pat ja palielināsies lauksaimnieku skaits, kas izmanto subsidijas, subsidiju apjoms uz 1

lauksaimnieku samazināsies, jo apdrošinātāji piedāvās zināmu daļu seguma (t.i., tā, kas netiek segts ar valsts sistēmu); ierosinātā summa – 100,000 Ls.

5. Preventīvo pasākumu finansēšana.

Šis sadaļas finansējums jau ir pieejams lauksaimniekiem principā. Šajā kontekstā ir svarīgi, lai lauksaimnieki izmantotu subsīdijas tajos pasākumos, kas iekļaujas risku vadības kontekstā, piemēram, izglītība.

Ja izglītība tiek uzstādīts kā priekšnoteikums 2., 3. līmeņa atbalsta saņemšanai, tad ir svarīgi rēķināties ar kopējo lauksaimnieku skaitu, kas izmanto šādu iespēju un nodrošināties, ka budžetām tam ir līdzekļu. Piemēram, ja tiek prasīts vismaz 1 kvalifikācijas kursa noklausīšanās gadā no 2. līmeņa dalībniekiem, bet 2. kursu – no 3. līmeņa dalībniekiem, tad 85,000 saimniecību izglītošana kopumā var prasīt ap 500,000 Ls. Jautājums par valsts subsidējamo daļu ir atklāts, ja izglītība netiek stādīts kā priekšnoteikums 1. vai 2. līmeņa kompensāciju saņemšanai. Aptaujas rāda, ka tikai neliela lauksaimnieku daļa ir gatavi ieguldīt savus līdzekļus izglītībā.

7. pielikums
Konceptijai „Lauksaimniecības risku vadības politikas attīstība Latvijā”

Latvijas apdrošinātāju piedāvāto pakalpojumu salīdzinājums

1. tabula

Mājdzīvnieku apdrošināšana

	BALTA	BALVA	BALTIKUMS	ERGO	BTA
Adrošināmie mājdzīvnieki	Lielopi	no 6 mēnešiem līdz 10 gadiem	no 6 mēnešiem līdz 9 gadiem	no 6 mēnešiem	no 6 mēnešiem līdz 10 gadiem
	Zirgi	no 1 gada līdz 16 gadiem,	no 6 mēnešiem līdz 16 gadiem	no 1 gada (izņemot sporta)	no 1 gada līdz 16 gadiem
	Altes un kazas	no 6 mēnešiem līdz 4 gadiem	no 6 mēnešiem	no 6 mēnešiem	no 6 mēnešiem
	Cūkas	no 4 mēnešiem un sivēnmātes	no 6 mēnešiem	no 6 mēnešiem	no 1 gada
Adrošināšanas segums mājdzīvnieku bojā ejas (piespiedu nokaušanas vai iznīcināšanas) gadījumam	Kažokādas zvēri	no 1 gada vecuma	no 4 mēnešiem (izr. stalbriežus)	no 6 mēnešiem	no 6 mēnešiem
	Bišu saimes	Jā	Savstarpēji vienojoties	no 3 mēnešiem	no 4 mēnešiem
	Mājputni	Jā	no 4 mēnešiem	Jā	Līdz šim nav apdrošināti
	Slimība	Dzīvnieka pēkšņa saslimšana, izņemot epizootisko uzliesmojumu.	Pēkšņa, akūta saslimšana (traumatiskais retikulīts un perikardīts, hepatīts, peritonīts, nefrīts, miokardīts, jaundabīgais galvas karsonis, patoloģiskā grūtniecība un dzemdības un tml. izņemot epizootisko uzliesmojumu un hroniskas slimības.	Dzīvnieka saslimšana ar akūtu infekcijas slimību (mēri, infekcijas hepatītu, parvovīrusu, trakumsērgu u.c.). Izņemot epizootisko uzliesmojumu un hroniskas slimības.	Jā
Negadījumi		Elektriskās strāvas iedarbība, saules vai karstuma dūriens, akūta uzpūšanās nosmakšana, nožņaugšanās, saindēšanās, zvēru un klairpošu suņu uzbrukums, čūsku vai indīgu kukaiņu kodieni, noslikšana, transporta līdzekļa nodarītais kaitējums un tml.	Kukaiņu un čūsku kodieni, elektrostrāvas iedarbības, transporta līdzekļu uzbraukšanas, citas traumas.	Elektriskās strāvas iedarbība, saules vai karstuma dūriens, nožņaugšanās, meža zvēru vai suņu uzbrukums, čūsku vai kukaiņu kodieni, noslikšana, saindēšanās ar indīgiem augiem vai vielām, indīgu čūsku un kukaiņu dūriens; noslikšana; asfiksija.	Pēkšņa, akūta saslimšana.
	Dabas stihiskie postījumi	Vētra, plūdi, krusa, neparasti stiprs sals	Ūdens plūdi un lietus gāzes, zemes virsslāņa un grunts iegruvums, vētras un viesuļvētras, krusa, stiprs sals	Negaiss, zemesrīce, viesuļvētra, krusa, lietusgāzes, plūdi.	Traumatisks savainojums, elektrostrāvas iedarbība, noslikšana, nosmakšana, noslikšana, citu dzīvnieku uzbrukums, saindēšanās ar indīgiem augiem vai vielām, indīgu čūsku vai kukaiņu kodums, pakļūšana zem transporta līdzekļiem
Individuāli / ganāmpulks	Ugunsgrēks, zibens spēriens, eksplozija	Ugunsgrēks, zibens spēriens, eksplozija	Ugunsgrēks, zibens spēriens	Ugunsgrēks, zibens spēriens, eksplozija	Ugunsgrēks, eksplozija, zibens spēriens
	Zādzība, laupīšana, nokaušana, zādzības notikšana, nosaušana u.tml. Lauksaimniecības risku vadības politikas attīstība Latvijā	Zādzība, laupīšana, nokaušana, zādzības notikšana, nosaušana u.tml. Gan individuāli, gan visu ganāmpulku	Zādzība, laupīšana	Zādzība, laupīšana.	Zādzība, laupīšana
		Gan individuāli, gan visu ganāmpulku	Gan individuāli, gan visu ganāmpulku	Individuāli, ganāmpulkus neapdrošina	Ir jāapdrošina viss ganāmpulks